

VASA UNIVERSITET

Filosofiska fakulteten
Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning

Kitty Koivula

Tvåspråkig ridundervisning
En fallstudie om två ridlärares användning av svenska och finska under en
ridlektion

Avhandling pro gradu i svenska språket
VASA 2016

INNEHÅLL

TABELLER	2
TIIVISTELMÄ	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Material	8
1.3 Metod	9
2 TVÅSPRÅKIGHET I KOMMUNIKATION	16
2.1 Kännetecken på talat språk	16
2.2 Språkval och språkväxling hos en tvåspråkig person	18
2.3 Tvåspråkig pedagogik och total fysisk respons	21
3 RIDSKOLEVERKSAMHET	25
3.1 Ridskolor i Finland	25
3.2 Utbildning av ridinstruktörer och ridlärare i Finland	26
3.3 Didaktik och pedagogik under en ridlektion	27
3.3.1 Kategorisering av ridlärare enligt pedagogiskt arbetssätt	30
3.3.2 Tal som ett kommunikationsverktyg under ridlektionen	31
4 RESULTAT	34
4.1 Talturerna under ridlektionerna	34
4.2 Användning av ämnesspecifik terminologi	42
4.3 Ridlärarnas förmedling av information på båda språken	47
4.4 Ridlärarnas sätt att förmedla sina instruktioner	51
4.5 Elevtilltal och röst användning	54
4.6 Ridlärarnas kodväxling under ridlektionerna	63
4.7 Sammanfattning	65

5 SLUTDISKUSSION	67
LITTERATUR	70
TABELLER	
Tabell 1. Talturer under ridlektion 1	35
Tabell 2. Talturer under ridlektion 2	39

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta****Tekijä:**

Kitty Koivula

Pro gradu -tutkielma:

Tvåspråkig ridundervisning

En fallstudie om två ridlärares användning av svenska och finska under en ridlektion

Tutkinto:

Filosofian maisteri

Oppiaine:

Ruotsin kieli

Valmistumisvuosi:

2016

Työn ohjaaja:

Siv Björklund

TIIVISTELMÄ:

Tutkimukseni aiheena on kaksikielinen ratsastuksenopetus. Tutkin, miten kaksi eri ratsastuksenopettajaa samasta ratsastuskoulusta käyttävät suomen- ja ruotsinkielitä ratsastustunneilla. Lisäksi tutkin, käyttävätkö opettajat molempia kieliä tasapuolisesti. Analysoin ratsastuksenopettajien sanaston ja äänenkäytön merkitystä ratsastustunneilla. Halusin myös selvittää, vastaavatko ratsastuksenopettajien ohjeet toisiaan molemmilla kielillä ja jos ne eivät vastaa, vaikuttaako tämä oppilaisiin pedagogisesta näkökulmasta. Analysoin aineistoni sekä määrällisesti että laadullisesti.

Aineistoni koostuu kahdesta mp3:lle taltioidusta ratsastustunnista. Ensimmäiselle ratsastustunnille osallistui neljä aikuista oppilasta, joista kahden kanssa ratsastuksenopettaja puhui ruotsia ja kahden kanssa suomea. Toiselle ratsastustunnille osallistui seitsemän junioriratsastajaa, joista kolme puhui ratsastuksenopettajan kanssa ruotsia ja neljä suomea.

Oletin, että oppilaiden ratsastustaito vaikuttaa siihen, jos toinen kielistä hallitsee ratsastustunneilla. Lisäksi oletin, että ratsastuksenopettajat käyttävät aiheeseen liittyvää sanastoa sekä että he korottavat ääntään, kun haluavat saada oppilaiden huomion. En oletanut, että ratsastuksenopettajien ohjeissa olisi kielestä riippuen suuria eroja, jotka vaikuttaisivat oppilaisiin pedagogisesta näkökulmasta.

Tutkimukseni osoitti, että ensimmäisellä ratsastustunnilla ratsastuksenopettaja käytti enemmän ruotsia kuin suomea ja toisella tunnilla ratsastuksenopettaja käytti enemmän suomea kuin ruotsia. Molemmat ratsastuksenopettajat käyttivät suurimmalla osalla tunnista aiheeseen liittyvää sanastoa oppilaiden kanssa. Ensimmäisellä ratsastustunnilla ratsastuksenopettaja ei korottanut ääntään oppilaiden kanssa. Toisella ratsastustunnilla ratsastuksenopettaja korotti ääntään saadakseen oppilaiden huomion. Molemmilla ratsastustunneilla esiintyi puheenvuoroja, jotka eivät vastanneet toisiaan toisella kielellä. Nämä kielelliset erot eivät olleet suuria ja tutkimukseni osoitti, että erot eivät vaikuttaneet negatiivisesti oppilaisiin pedagogisesta näkökulmasta.

AVAINSANAT: Tvåspråkighet, ridskola, ridlärare, svenska, finska, pedagogik

1 INLEDNING

Valet att skriva min avhandling om ridlärarnas arbete hör samman med min egen hobby, ridning. Jag har själv börjat rida genom att rida på ridskola när jag var liten och redan då ansåg jag att det var intressant att lyssna på hur ridläraren ger sina instruktioner på både finska och svenska. Jag blev intresserad av att närmare undersöka ridlärarnas instruktioner eftersom jag själv rider och vet hur viktigt det är att ridläraren förmedlar information på ett tydligt sätt för att eleverna skall kunna jobba med hästen på ett korrekt sätt. Mitt intresse för pedagogiken under en ridlektion växte fram under mina egna studier till språkbadslärare eftersom jag är medveten om hur viktigt det är att använda sig av olika metoder för att alla elever ska lära sig.

Ridläraren har ett stort ansvar för att eleverna ska lära sig att samarbeta med hästen. Det är viktigt att eleven har ett förtroende för sin ridlärare samt att eleven förstår de instruktioner som hen får av sin ridlärare för att hen skall kunna utvecklas inom ridningen. För att utvecklas inom ridning krävs det mycket tid och tålamod. Ridning är en svår sport som kräver mycket av sin utövare eftersom denne måste utveckla både egna kunskaper och samarbetet med hästen.

I Finland är ridning en växande sport som hela tiden får fler utövare. Utövare av ridning har blivit dubbelt fler under tio år. Under år 2015 var det 170 000 finländare som hade ridning som hobby. Ridning är en unik hobby som kräver många olika färdigheter av sin utövare. Ridningen kräver en bra fysisk kondition, balans, kordination och förståelse för hästen. Ridning är en mångsidig sport som passar både vuxna och barn. (Ratsastus 2016) När man rider och jobbar med hästar är det mycket viktigt att man kommer ihåg att hästen är ett flyktdjur vilket kan leda till att hästen lätt blir rädd och att ryttaren faller av. För att undvika skador är det viktigt att ryttaren använder korrekt utrustning. (If 2016)

Det finns få studier som berört ämnet om hur en ridlärare använder de båda inhemska språken under en tvåspråkig ridlektion. Jag skrev min kandidatavhandling om hur en ridlärare använder de båda inhemska språken under en tvåspråkig ridlektion (Koivula

2014). I min avhandling pro gradu vill jag utveckla min tidigare forskning genom att analysera hur två olika ridlärare använder de båda inhemska språken under var sin ridlektion, om de använder den ämnesspecifika terminologin på samma sätt och vilka olika sätt ridlärarna använder när de ger instruktioner till sina elever för att alla eleverna ska veta vad de ska göra.

De två ridlektioner som jag behandlar i min studie försiggår på två språk, finska och svenska. Vasa är en officiellt tvåspråkig stad eftersom en kommun enligt Finlands språklag (språklag 2003) (1§1mom.1§5 mom.) är tvåspråkig om minoritet språket har minst 3000 talare eller utgör 8 % av befolkningen. I Vasa stad anger 22,6% av alla invånare att de har svenska som modersmål och 69,5 % anger att de har finska som modersmål och 7,9 % anger att de har något annat språk än finska eller svenska som sitt modersmål. Vasa har sammanlagt 67 619 invånare enligt statistik från år 2015 (Vasa stad 2016). Vasa stads webbsidor har information om olika idrottsmöjligheter i Vasa på både finska och svenska men det finns ingen information om man erbjuder möjligheten att utöva en idrott på båda språken samtidigt (Vasa stad 2014).

1.1 Syfte

Syftet med min avhandling är att jämföra hur två olika ridlärare använder svenska och finska under sina ridlektioner samt om något av språken dominerar under en ridlektion. På basis av min analys försöker jag identifiera vilka faktorer som kan inverka på den språkliga fördelningen.

I min avhandling är jag även intresserad av att få svar på hur ridlärarna använder sig av ämnesspecifik terminologi för ridning i sina instruktioner samt om de med hjälp av sin röst kan påverka ekipagen. Jag är intresserad av om ridlärarna använder sig av olika tonlägen under ridlektionen för att lugna eller väcka upp ryttarna och hästarna. Jag undersöker även om ridlärarna använder sig av pedagogiska och didaktiska sätt för att stödja elevernas inläring under ridlektionerna. I min kandidatavhandling (Koivula 2014) framkom det att svenska språket dominerade under ridlektionen vilket troligen berodde

på att eleverna som ridläraren talade svenska med var mer ovana att rida än de elever som ridläraren talade finska med.

Mina forskningsfrågor i denna avhandling är:

1. Hur fördelas användningen av språken finska och svenska under de observerade tvåspråkiga ridlektionerna? Vad kan eventuella likheter och skillnader bero på?
2. Förmedlar ridlärarna instruktioner med samma betydelseinnehåll och ämnesspecifikterminologi på båda språken? Om inte, har det några följder ur ett pedagogiskt perspektiv?
3. Hur tilltalar ridlärarna sina elever och hur använder ridlärarna sina röster under en ridlektion? På vilket sätt påverkar deras röst användning av språken ur ett pedagogiskt perspektiv?

Liksom i min kandidatavhandling (Koivula 2014) antar jag även för denna undersökning att elevernas nivå och färdigheter kommer att inverka på vilket språk som dominerar under ridlektionerna. Jag tror även att om fler av eleverna under ridlektionerna talar ett språk påverkar det vilket språk som dominerar under ridlektionerna.

Utgående från mina egna erfarenheter från ridlektioner antar jag vidare att ridlärarna kommer att använda ämnesspecifik terminologi i sina instruktioner under ridlektionerna oberoende språk. Jag antar också att betydelseinnehållet i instruktionerna kommer att vara det samma. Det kan möjligen förekomma små nyansskillnader i instruktionerna beroende på språket men jag antar att det inte påverkar instruktionens innehåll ur ett pedagogiskt perspektiv. Jag tror att ridlärarna kommer att använda sig av olika pedagogiska sätt för att stödja elevernas lärande under ridlektionerna. Jag antar även att ridlärarna tilltalar sina elever genom att säga deras namn för att eleverna ska veta vem instruktionen berör. Mitt antagande är att ridlärarna använder uttryck som *alla* eller *ni*

när de ger en instruktion som berör hela gruppen för att eleverna ska veta att instruktionen berör hela gruppen. Jag antar vidare att ridlärarna kommer att utnyttja sin röst genom att höja den när de vill få elevernas uppmärksamhet.

1.2 Material

För att kunna analysera hur de två ridlärarna använder de båda inhemska språken under två ridlektioner har deras tal bandats in med hjälp av en mikrofon som har varit fäst på ridlärarnas jackor och som går till en bandinspelare. Ridlärarna har varit medvetna om att de bandades in vilket kan påverka att de inte säger allt så spontant som de skulle göra om de inte var medvetna om att deras tal bandas in. Jag har inte berättat för dem vad jag fäster min uppmärksamhet vid under ridlektionerna för att de inte ska fundera för mycket på hur de använder båda språken under ridlektionerna eller hur de använder den ämnesspecifika terminologin samt om deras instruktioner motsvarar varandra på båda språken.

Jag har samlat in en del av materialet själv och den andra delen har jag fått av en forskare vid Vasa universitet. Jag har transkriberat de två ridlektionerna för att kunna analysera materialet och få svar på mina forskningsfrågor. Jag har i min fallstudie observerat två olika ridlärare som håller varsin ridlektion. Den första ridlektionen har jag observerat och bandat in hösten 2013 och den andra ridlektionen är bandad under hösten 2014. Ridlektionerna är insamlade vid samma ridskola som finns i Vasa.

En ridlärare kommunicerar till största delen med sina elever genom att tala till dem eftersom man ger alla instruktioner muntligt. Därför får jag redan genom att bandat in en ridlektion av båda ridlärarna mycket information om hur språken används samt hur ridlärarna använder sig av den ämnesspecifika terminologin. Ur materialet kommer jag även att få svar på om betydelseinnehållet på de olika språken motsvarar varandra. Det finns dock skillnader mellan olika ridlärare i hur mycket de instruerar sina elever vilket kan påverka hur mycket material jag får insamlat under två ridlektioner som är 60 minuter långa vardera.

Även om jag i min avhandling fokuserar på endast två ridlärares tal finns det även till en del med på inspelningarna elevtal som jag inte kommer att analysera i mitt material. Jag beaktar inte elevernas tal på grund av att jag inte i min studie är intresserad av elevernas språkbruk utan ridlärares. För att skydda elevernas identitet har jag valt att ge dem fingerade namn eftersom ridlärares tilltalar eleverna med deras förnamn eller hästens namn som de rider när de ger individuella instruktioner. På ridlektion 1 är de fingerade namnen Anna, Ella, Emmi och Sandra. På ridlektion 2 är det fingerade namnen Sanna, Niina, Aada, Anne, Ellen, Kaisa och Karin. Även ridlärares identitet kommer jag att skydda genom att tala om dem som ridlärare 1 och ridlärare 2. Ridlärare 1 håller ridlektion 1 och ridlärare 2 håller ridlektion 2. I ridlektion 1 deltog fyra elever varav två talade svenska med ridläraren och två talade finska. Alla elever på ridlektion 1 var vuxna. I ridlektion 2 deltog sju elever varav tre talade svenska med ridläraren och fyra talade finska. Under den andra ridlektionen var alla elever juniorer vilket i det här sammanhanget betyder att eleverna var 12–17 år.

1.3 Metod

Min undersökning är en fallstudie där jag analyserar materialet kvalitativt och kvantitativt. När man gör en fallstudie betyder det att man undersöker en liten begränsad grupp som till exempel lärare och elever i en bestämd situation vilket i mitt fall är två ridlektioner som jag försöker få så omfattande information som möjligt om. När man gör fallstudier samlar man ofta in material på olika sätt för att få en genomgripande bild av fallet. (Patel & Davidson 2011: 56–57) Jag har samlat in mitt material genom att bilda in två ridlärare som håller var sin ridlektion som jag analyserar i min avhandling. Den ena ridlektionen har jag även observerat på plats. I mitt material kan jag inte analysera ifall ridlärares använder sig av kroppsspråket för att stödja sina instruktioner eftersom jag inte filmat ridlärares under lektionerna.

Jag har transkriberat båda ridlektionerna genom att lyssna på bandinspelningen och skrivit upp allt som jag hört att ridlärares har yttrat under ridlektionerna. Ridlektion 1

omfattar i antalet transkriberade sidor 17 sidor och då har jag valt att sätta alla talturer på skilda rader för att själv kunna lättare gå igenom varje taltur. Ridlektion 2 utgår i skriftlig transkription 11 sidor och även här har jag valt att sätta alla talturer på skilda rader. Genom att transkribera innehållet under ridlektionerna söker jag svar på vad det kan bero på ifall något av språken används mer eller varför språken används lika mycket under de här ridlektionerna.

Jag har numrerat alla talturer under ridlektionerna för att det ska vara tydligare i analysen om det finns fler än en tur i ett exempel. I analysen har jag markerat turens numrering före talturen med ett R och T. R1 står för den första ridlektionen som är insamlad i december 2013 och R2 står för den andra ridlektionen som är insamlad hösten 2014. T1 står för vilken taltur i materialet det handlar om.

Begreppet taltur har jag definierat i min kandidatavhandling (Koivula 2014) som ett yttrande inom ramen för vilket ridläraren ger anvisningar, information, uppmaningar och feedback till en elev, till en del av gruppen eller till hela gruppen. Eftersom ridläraren talar största delen av lektionen utan längre pauser har jag valt att definiera att en taltur till en individ innehåller elevens eller hästens namn eller så framgår det ur sammanhanget vem ridläraren tilltalar. Exempel på individuella talturer är följande:

R1T1: ”Med Wille kommer du ihåg hur man ska kolla stigbyglarna?”

R1T2: ”Känns dom för långa? Känns dom nu lagom?”

I den andra talturen i det här exemplet framgår det ur sammanhanget att det är Willes ryttare som ridläraren tilltalar.

Jag har valt att definiera anvisningar till en del av gruppen eller till hela gruppen som kollektiva talturer. Ridläraren använder ofta elevernas namn eller hästarnas namn samt tilltal som *ni* eller *vi*. Även ur sammanhanget framgår det om talturen är avsedd för hela gruppen eller till en del av gruppen. Följande taltur är ett exempel på en kollektiv taltur:

R1T106: ”De här gör att ni hamnar att kolla att ni inte kommer för nära varandra utan ni får hålla farten lite lugnare misstänker jag.”

Ur exemplet framgår att talturen är avsedd för hela gruppen eftersom ridläraren i det här exemplet använder ordet *ni* för att eleverna ska vet att instruktionen berör hela gruppen.

I följande exempel tilltalar ridläraren en del av gruppen:

R1T132:”Ja vaihdetaan silleen, että se laukkavoltti esim. Lillin, Ekin ja Dinan kanssa tulee tästä B-kirjaimesta. Med Eki, Dina och Lilli så får ni ta, alota vaan, så får ni ta och göra en galoppvolt här vid B-bokstaven.”

I det här exemplet använder ridläraren hästarnas namn för att klargöra vilka anvisningen berör eftersom den inte berör hela gruppen.

Talturernas längd varierar genom hela ridlektionen från några ord till längre anvisningar som ridläraren ger beroende på situationen. En tur är enligt Linell och Gustavsson (1987: 14) ett uttalande som en talare åt gången bidrar med under en tidsperiod. Detta är dock inte fallet i min studie eftersom ridläraren har ett monologiskt samtal med eleverna under största delen av ridlektionen. Det är ridläraren som ger instruktioner och eleverna som bekräftar att de har förstått informationen genom att utföra uppgiften som ridläraren har gett instruktioner om. En taltur börjar i mitt material alltid med ett tilltal till en individ eller till hela gruppen. En taltur slutar med att ridläraren har en paus i sitt tal som är längre än några sekunder.

Jag har markerat alla talturer enligt språk, finska eller svenska. De finska talturerna som förekommer i materialet och som jag använder i avhandlingen som exempel har jag själv översatt till svenska och satt dem inom parentes efter det finska exemplet i texten. Jag har också markerat om en taltur är tvåspråkig. En tvåspråkig taltur innebär att ridläraren i samma taltur ger sina instruktioner på båda språken. För att tydliggöra vad jag anser att är en tvåspråkig taltur ger jag följande exempel på en tvåspråkig taltur:

R1T32:”Lähdetään kaikki eteenpäin kevyellä ravilla. Ni får börja komma framåt i lätt trav.”

Ridläraren ger inom samma taltur utan paus instruktioner på båda språken och då har jag kategoriserat talturen som en tvåspråkig taltur.

R1T132:”Ja vaihdetaan silleen, että se laukkavoltti esim. Lillin, Ekin ja Dinan kanssa tulee tästä B-kirjaimesta. Med Eki, Dina och Lilli så får ni ta, alota vaan, så får ni ta och göra en galoppvolt här vid B-bokstaven.”

Det här exemplet har jag valt att kategorisera även som en tvåspråkig taltur eftersom ridlärare 1 ger instruktioner till en del av gruppen men ger instruktioner på båda språken. I det här exemplet förekommer det en kodväxling (alota vaan) som jag anser är medveten. Ridlärare 1 ger instruktioner på svenska men gör en kodväxling till finska för att bekräfta för den finska eleven att hon kan påbörja uppgiften.

Jag räknar alla talturer som ridlärarna ger och ser om de ger lika många instruktioner på båda språken åt hela gruppen och om de ger lika många individuella instruktioner på båda språken. Det är talturernas mängd som jag analyserar kvantitativt och presenterar i tabellform. I en kvantitativ undersökning redogör man för resultaten genom att presentera dem i en numerisk form och resultaten är mätbara (Andersen 1994:70). I min studie kan jag jämföra ridlektionernas talturer med varandra när jag har räknat dem och ställt upp dem i tabeller.

Därefter undersöker jag om ridlärarna använder den ämnesspecifika terminologin på båda språken samt om talturerna har samma betydelseinnehåll på båda språken. De här aspekterna undersöker jag kvalitativt eftersom jag undersöker fenomen som inte är mätbara (Andersen 1994:71). I en kvalitativ undersökning vill man få en djupare insikt i ämnet som inte är möjlig att nå med hjälp av kvantitativa metoder (Patel & Davidson 2011:119).

Jag går igenom innehållet i ridlektionerna för att få svar på hur ridlärarna använder den ämnesspecifika terminologin under de här två ridlektionerna. I min avhandling kommer jag att analysera ridlärarnas användning av den ämnesspecifika terminologin genom att lyssna på instruktionerna som ridlärarna ger eleverna och jämföra terminologin med den ämnesspecifika terminologin. När jag analyserar om ridlärarna använder sig av den

ämnesspecifika terminologin använder jag mig av boken *Ridhandboken 1. Grundutbildning för ryttare och häst*. (Svenska ridsportförbundet 2009). Boken är riktad till ryttare och ridlärare och innehåller fakta om ridning. Boken ger förklaringar till ämnesspecifik terminologi inom ridning samt förklarar hur olika uppgifter ska utföras. Jag går systematiskt igenom båda ridlektionerna och använder mig av *Ridhandboken* när jag kontrollerar om instruktionerna som ridlärarna ger innehåller ämnesspecifik terminologi. Om jag inte hittar termen som ridlärarna använder i *Ridhandboken* har jag valt att kategorisera termen som inte ämnesspecifik terminologi. I min avhandling koncentrerar jag mig på att analysera hur ridlärarna använder den ämnesspecifika terminologin på svenska. Jag kommer inte att diskutera hur ridlärarna använder ämnesspecifik terminologi på finska.

R1T35:”Ja Lähdetään kaikki eteenpäin kevyellä ravilla. Ni får börja komma framåt i lätt trav.”

Ur exemplet framgår det att ridläraren använder sig av ämnesspecifik terminologi. Enligt *Ridhandboken* (Svenska ridsportförbundet 2009: 105) är trav en gångart där rörelsen är tvåtaktig.

R1T56:”Med Dina har du riktigt bra skritt. Där får du kittla lite så att hon inte börjar fundera på läktaren utan idén är att fast hon ser jätte fin ut när hon har öronen att visa uppåt så är det mycket bättre när hon svänger öronen mot dig för det innebär att hon är koncentrerad på dig istället för på en hund eller någonting annat.”

I exemplet talar ridläraren med eleven om att hon ska kittla hästen men det här är inte ämnesspecifik terminologi. Enligt *Ridhandboken* (Svenska ridsportförbundet 2009:78) borde ridläraren här ha talat om skänkeln för att ha använt ämnesspecifik terminologi.

För att få svar på om ridlärarna har samma betydelseinnehåll i sina talturer oberoende språket analyserar jag om texten eller i det här fallet talet har ett semantiskt innehåll som bestäms av dess informationsenheter. Semantik ger information om språklig betydelse och en informationsenhet är enligt Puskalas (2003) definition följande: ”[...] anger en konkret händelse i händelseförloppet eller en bakgrundsuppgift förankrad i tid och rum.”

En informationsenhet har en mindre enhet som är en proposition som finns inne i informationsenheten (Puskala 2003: 46–47). En proposition är oftast ett predikat och/eller ett argument. Propositionen anger varken plats- eller tidsbegrepp (Ingo 1991: 97). Om det förekommer skillnader i betydelseinnehållet är jag intresserad av om det här påverkar eleverna ur ett pedagogiskt perspektiv.

Då man skapar tal börjar man med att bestämma sina informationsenheter och propositioner och därefter kategoriserar man dem för att nå talets mål. Propositionerna är textens små grunddelar som ger information om talets betydelseinnehåll som talet baserar sig på. (Ingo 1991: 97, 217)

I följande exempel har ridläraren olika betydelseinnehåll i sin anvisning beroende på språket.

R1T120: ”Hidastakaapa pikkusen. Ni får ta och stanna allihopa.”

I den här tvåspråkiga talturen ber hon eleverna på finska att sakta ner och de svenskspråkiga eleverna att stanna sina hästar.

R2T16: ”Te voisitte sitten ravissa vaihtaa suuntaa. Eli tehdä täyskaarron omilla paikoillanne.”

R2T17: ”Ni får göra volt tillbaka. På egen plats.”

Den här tvåspråkiga talturen saknar även information på svenska. På finska berättar ridläraren vilken gångart eleverna ska göra en volt tillbaka men på svenska ber ridläraren endast eleverna göra en volt tillbaka.

Jag är även intresserad av hur ridlärarna använder sig av sin röst under ridlektionen för att lugna eller väcka upp ryttarna och hästarna. När jag analyserar hur ridlärarna använder rösten under ridlektionerna lyssnar jag på bandinspelningarna som jag har från de två ridlektionerna. Jag lyssnar igenom lektionerna och markerar alla de talturer där jag anser att ridlärarna ändrar på tonen i sin röst. Jag markerar om ridlärarna höjer eller sänker rösten under ridlektionen för att uppmärksamma ryttarna och hästarna. För en ridlärare är

rösten viktig för att det är genom rösten som största delen av kommunikationen med eleverna sker (Zetterqvist Blokhuis 2004: 27). Om man med hjälp av rösten vill påverka hästen är det tonfallet i rösten som är viktigast. För att lugna ner hästen ska man använda sig av ett lågt och lugnt tonläge i rösten. Om man vill väcka hästen samt få den uppmärksam ska man använda sig av ett snabbt tilltal eller en kvick smackning. (Svenska ridsportförbundet 2009: 89)

Samtidigt som jag analyserar hur ridlärarna använder sina röster analyserar jag hur ridlärarna tilltalar sina elever. Jag intresserad av om ridlärarna alltid använder elevens namn innan hen ger eleven en instruktion eller vilken metod ridlärarna använder sig av för att försäkra sig om att eleven ifråga vet att instruktionen berör henne.

R1T175:”Anna, jätte bra hanterat tänk om hästen skulle ha flugit framåt det skulle ha varit jobbigt att flyga två gånger under samma lektion.”

Ur exemplet framgår att ridläraren börjar talturen med att tilltala en elev med hennes namn för att få hennes uppmärksamhet.

R2T53:”Fint, jätte bra. Det är alltid bra då när han vill stå stilla för han vill ju fara sidlänges ibland. Så om han går med på att stå stilla så är det riktigt bra.

Ur föregående exempel framgår det inte vem ridläraren tilltalar i den individuella talturen, även om turen är riktad till endast en elev genom användningen av pronominet han med syftning på en häst.

2 TVÅSPRÅKIGHET I KOMMUNIKATION

Tvåspråkigheten har en stor betydelse i min avhandling och därmed kommer jag i det här kapitlet att se närmare på vilka faktorer som påverkar hur en tvåspråkig person väljer att använda sina språk. Jag kommer ta upp studier om hur en tvåspråkig person förmedlar information på två språk i en undervisningssituation. Jag diskuterar även kodväxling som sker mellan två olika språk samt i vilka situationer kodväxling förekommer. Till sist diskuterar jag om tvåspråkig pedagogik och inlärningsmetoden total fysisk respons för att kunna analysera om inlärningsmetoden framgår i mitt material.

2.1 Kännetecken på talat språk

Det finns skillnader mellan talat och skrivet språk. I talat språk har talaren inte lång tid på sig att planera vad han tänker säga. Det som underlättar för talaren även om hen har kort tid på sig att planera sitt yttrande är att mottagaren befinner sig i samma situation och kan därmed kan följa talarens tankar lättare. Talaren håller en monolog eller dialog och då åhöraren är i samma situation som talaren kan talaren tala om ”det där, där borta” eftersom åhöraren förstår det från kontexten. Tvekljud, pauser och omtagande av samma ord är ett tecken på att talaren fortfarande funderar på hur han ska uttrycka sig. Talaren kan även med sin röst påverka hur mottagaren uppfattar innehållet i sin taltur genom intonationen och tonläget i rösten. Talet är ofta en oplanerad dialog med snabba repliker. I mitt material betyder det att man ger korta instruktioner men man använder många talturer. I talspråket använder man mer huvudsatser än bisatser. Meningarna är korta och meningarnas struktur är enkel. (Garme & Strömquist 1992: 196–199)

Under en talsituation kan talaren använda sig av omedelbar återkoppling vilket inte är möjligt i skriftspråk. I en diskussion kan en talare uttrycka sig något oklart utan att behöva oroa sig över missförstånd. I diskussioner kan talaren anta att mottagaren kan följa hens tankegång men det här är inte möjligt i skriven text eftersom mottagaren inte kan se sammanhanget. När talaren och mottagaren befinner sig i samma utrymme kan talaren

även tolka hur mottagaren förstår situationen eftersom hen kan följa mottagarens kroppsspråk och gester. I talat språk är det lättare att avgöra talarens ålder och sysselsättning än i skriven text. I talspråk kan man lättare få reda på talarens kön och yrke än i skrivet språk eftersom situationen inte är planerad. (Garme & Strömquist 1992: 196–199)

I mitt material visar det sig på följande sätt:

R1T1: ”Med Wille kommer du ihåg hur man skall kolla stigbyglarna?”
R2T2: ”Känns dom för långa? Känns dom nu lagom?”.

I exemplet framgår det att det används korta huvudsatser och det sker återkoppling till första meningen. Återkopplingen sker på ett sätt som tyder på att talaren är säker på att mottagaren vet vad talaren återkopplar till.

Ett samtal kan vara symmetriskt eller asymmetriskt. Om samtalet är symmetriskt är det ett samtal där alla deltagare har samma utgångspunkt. Ingen av dem är expert inom området utan alla samtalsparter delar på ansvaret att hålla igång och utveckla diskussionen. Alla deltagarna i samtalet förstår varandra och är jämlika i diskussionen. Ett samtal är asymmetriskt när det är någon som leder samtalet och kan styra in det på det som han vill. Till exempel samtal mellan lärare och elev är ofta asymmetriska. För det mesta styr läraren samtalet under lektionen genom att ge instruktioner, information och uppmaningar. Under ett asymmetriskt samtal kan ledaren av samtalet bestämma i vilken riktning samtalet utvecklas. Ett asymmetriskt samtal sker ofta mellan till exempel en lekman och expert. (Garme 1992: 109–110)

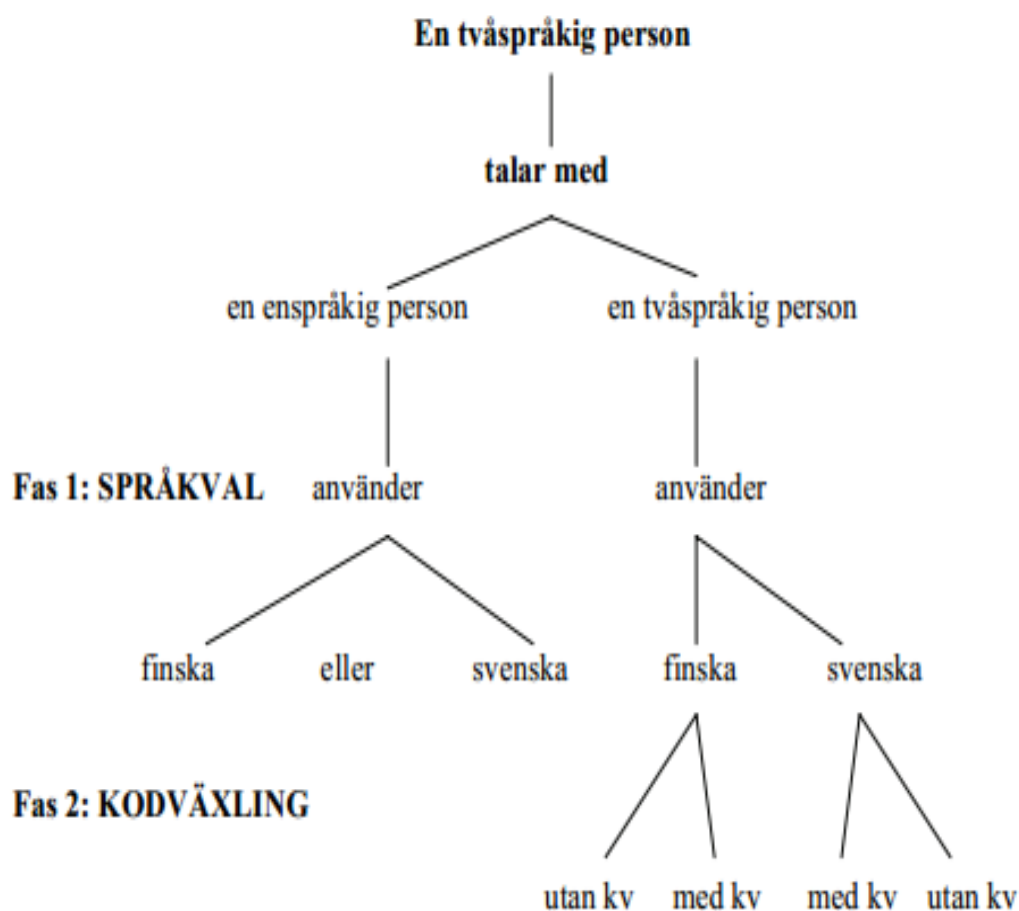
En ridlektion är lärarstyrd vilket gör den asymmetrisk eftersom det är ridläraren som styr hur samtalet utvecklas. Under en ridlektion är ridläraren experten som ger instruktioner, uppmaningar och information till eleverna om vad som kommer att göras och hur det kommer att utföras. Eleverna är under en ridlektion lekmän som tar emot instruktioner, uppmaningar och information av ridläraren.

2.2 Språkval och språkväxling hos en tvåspråkig person

Tvåspråkiga individer använder sig oftast av ett språk med en person (Baker 2006: 8). De flesta som är balanserat tvåspråkiga vilket i det här sammanhanget betyder att de är lika starka i båda språken, använder språken för olika sammanhang och i olika situationer (Grosjean 2001:235). Enligt Berglund (2008:104) bestämmer sig en tvåspråkig individ för att tala det språket som är lättare för deras samtalsparter om de är i en situation där deras samtalsparter har svårt att uttrycka sig på det andra språket. Tvåspråkiga individer använder i stort sett alltid samma språkliga mönster i sitt språk.

Grosjean (2001:136) hävdar att en tvåspråkig individ väljer sitt språk enligt fyra sociolingvistiska faktorer: deltagare, situation, ämne och funktion. De här faktorerna innehåller olika delenheter som jag kort beskriver. Deltagare syftar på till vem talaren talar. I min avhandling är det eleverna under ridlektionen. Enligt Grosjean (2001:137) tar talaren hänsyn till lyssnarens språkbehärskning och utbildning. Situationen syftar på omgivningen som talaren befinner sig i och ifall det finns enspråkiga talare i närheten. Med situation syftar Grosjeans (2001:138–139) modell även på tid och plats. I min avhandling är platsen en manege och omgivningen som ridläraren befinner sig i är tvåspråkig. Ämne är samtalsinnehåll och hur talaren väljer sina ord. Det är i det här skedet som talaren bestämmer sig för om han kommer att använda sig av terminologin som hör till ämnet. Funktion syftar här på interaktionens funktion som kan vara till exempel att ge anvisningar eller ge feedback. (Grosjean 2001: 140–143) De här två sistnämnda faktorerna framkommer i min avhandling genom hur ridläraren bestämmer sig för att använda ridterminologin i sina instruktioner till eleverna.

För att tydliggöra hur en tvåspråkig individ väljer sitt språk har jag använt mig av Grosjeans (2001) språkmodell som Berglund (2008: 106) har modifierat till svenska. Språkmodellen presenteras på nästa sida.

Figur 1. Språkmodell för hur en tvåspråkig person väljer språk (Berglund 2008: 106)

I figur 1 ovan beskrivs vilka faser en tvåspråkig person går igenom. I den första fasen väljer individen språket och sedan i den andra fasen om han använder sig av kodväxling i situationen eller inte. Kodväxling är en företeelse som kan uppstå i en situation där talarna har tillgång till två språk (Berglund 2008: 24).

Det finns flera olika definitioner på kodväxling och därför är det svårt att definiera kodväxling på ett enda sätt eftersom forskare använder begreppet på olika sätt. Park (1996: 1–2) har definierat kodväxling genom att dela upp ordet i kod och växling. Han anser att ledet kod beskriver stil, dialekt eller språk. Ledet växling syftar på att en kod växlar från en till en annan kod. Hur ofta och hur mycket kodväxling sker beror till stor

del på vad det är för situation och om lyssnarna accepterar att talaren använder kodväxling i sitt tal (Huss 1991: 28). Kodväxling kan vara ett ord, en fras, en mening eller flera meningar. Kodväxling kan ske på olika språk växelvis i samma taltur. (Grosjean 2001: 146) Oftast förekommer kodväxling hos individer som är mycket starka i två språk som hen kodväxlar emellan. Kodväxlingen är ofta ett ord på det andra språket som kommer naturligt in i talet för talaren. (Håkansson 2003:125)

Förut har man ansett att det sker en kodväxling då talaren har brister i språket som talas. Det här är dock inte alltid fallet utan kodväxling används av talare som talar båda språken och som är medvetna om de talade språkens normer. (Park 1996: 1–2) De som använder sig av kodväxling har ofta en mycket god medvetenhet om de språk som de kodväxlar emellan. De individer som kodväxlar visar inte tydligt att de kommer att kodväxla genom att ta paus i talet eller genom att ändra tonläge utan kodväxlingen ingår som en del i deras tal. (Musk & Wedin 2010: 128) Kodväxling kan även ske omedvetet i ett samtal (Park 1996: 1–2).

Valet att kodväxla kan hos individer som är flerspråkiga bero på att de har möjlighet till att använda olika språk för att fördjupa talets innehåll, medan enspråkiga individer kan till exempel använda sig av olika språkstilar i sitt tal för att framhäva sitt budskap. Om en individ bestämmer sig för att använda sig av kodväxling kan det även bero på att hen vill framhäva något, markera eller förtydliga något genom sin kodväxling. (Musk & Wedin 2010: 128)

Med hjälp av kodväxling kan även individen som talar inkludera eller exkludera personer ur sitt samtal. Man kan inkludera personer genom att återge ord som de kan ha svårt att förstå på språket som talas genom att återge det till personerna på deras egna språk. Exkludera personer ur samtalet kan en flerspråkig individ även göra genom att använda det andra språket som inte enspråkiga deltagare förstår. Genom att kodväxla kan man också uttrycka det som någon annan har sagt. (Håkansson 2003: 128)

Det finns även olika nivåer på kodväxling. Man kan tala om intrasentiell kodväxling vilket betyder att kodväxlingen inträffar inom ett ord eller en mening under individens yttrande. Det finns även intersentiell kodväxling vilket betyder att det förekommer

kodväxling mellan två meningar eller mellan två talturer. Då är kodväxlingen ett längre yttrande än den är i den intrasentiella kodväxlingen. (Berglund 2008: 96)

Språklån är också vanligt att man använder om man använder mer än ett språk i sitt tal. Det är svårt att särskilja språklån och kodväxling från varandra. Ett sätt att definiera skillnaden är att flerspråkiga personer kodväxlar och enspråkiga använder sig av språklån. Det finns flera olika orsaker till att individen väljer att låna ett ord från ett annat språk. Det kan till exempel bero på att en individ vill få in nya ord i sitt tal. I dagens samhälle kommer det hela tiden nya uppfinningar som inte har ett namn på alla språk och då väljer man gärna att låna ordet till andra språk istället för att översätta ordet till det andra språket. Det är även vanligt att talaren med hjälp av ett språklån vill ge en viss känsla till mottagaren; till exempel lånordet *party* kan ge mottagaren andra tankar än ordet *fest*. Det finns bland annat många lånord när man talar om till exempel maträtter, kläder och tekniska termer. (Håkansson 2003: 127)

2.3 Tvåspråkig pedagogik och total fysisk respons

Pedagogik innebär att uppfostra och utbilda individer med hjälp av utbildning som sker genom att ge dem den information som de behöver för att lära sig. Ledaren som är pedagogen vill ge den, som hen lär, möjlighet till att lära sig genom att ge hen de verktyg som behövs till inläring. Pedagogen vill utveckla individens kunskaper genom att tillföra hen ny information med vilken hen kan bygga vidare på sin egen kunskap. (Svensson 2014: 40)

När man använder sig av två språk i undervisningen är det mycket viktigt att pedagogen som utför undervisningen är intresserad av och motiverad att undervisa på två språk för att undervisningen ska lyckas. I tvåspråkig undervisning är det viktigt att de båda språken är likvärdiga i alla situationer. (Palojärvi, Palviainen & Mård- Miettinen 2016: 15, 45) Det är av stor betydelse att följande tre faktorer finns; motivation, trygghet och koncentration för att eleverna ska lära sig och uppnå inläring. Med hjälp av de här faktorerna har eleverna lätt att lära sig och ta till sig information. Om någon faktor saknas

blir inläringen direkt mer utmanande. (Ekblom, Engström, Hinic, Johnson, Ohlson, Redelius & Ryberg 2007: 122)

Man kan definiera att tvåspråkig pedagogik innebär att man kan använda två språk i olika situationer på ett enkelt och varierande sätt för att kunna kommunicera i en undervisningssituation. I en tvåspråkig pedagogik använder man sig av två språk medvetet. För att man ska kunna utnyttja tvåspråkig pedagogik är det väldigt viktigt att pedagogen ifråga behärskar båda språken samt kan använda dem i olika situationer utan stora utmaningar. För en person som inte är van vid att växla mellan två olika språk kan det kännas krävande att ha två olika språk som man växlar mellan i en undervisningssituation. Genom pedagogens positiva attityder till språken ifråga kan hen väcka elevernas intresse för språk samt få eleverna att bygga en positiv attityd mot de språk som används under undervisningssituationen. (Palojärvi, Palviainen & Mård-Miettinen 2016: 15, 30, 45)

R1T132:”Ja vaihdetaan silleen, että se laukkavoltti esim. Lillin, Ekin ja Dinan kanssa tulee tästä B-kirjaimesta. Med Eki, Dina och Lilli så får ni ta, alota vaan, så får ni ta och göra en galoppvolt här vid B-bokstaven.”

Ur exemplet framgår det att ridläraren behärskar båda språken samt kan mitt i sin instruktion på svenska kodväxla till finska (alota vaan) för att bekräfta för den finstalande eleven att hon får börja.

Människan uppfattar och lär sig nya saker genom att få uppleva dem genom de olika sinnen som människan har. De olika sinnen som man lär sig via är syn, hörsel, känsel, smak och lukt. Under inlärningsprocessen ställer man krav på att individen hela tiden aktiverar sin hjärna för att den ska kunna ta in ny information. För att en individ ska lära sig nya saker krävs det att både hjärnan och kroppen samarbetar. Individen bör vara uppmärksam för att kunna koppla in ny information till hjärnan. När inläring sker kan man tala om att det är en process som har fyra olika steg som individen går igenom. Först tar individen emot en instruktion, sedan provar individen instruktionen och aktiverar sitt korttidsminne där informationen inte finns kvar länge. Efter det fortsätter processen med att individens hjärna går igenom det som individen har tagit in. Till sist aktiverar individen

sitt långtidsminne genom att hen har förvandlat sin information till kunskap. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 31–32)

Total fysisk respons är en inlärningsstrategi som man kan använda sig av när man lär ut språk till exempel. Den här metoden är uppbyggd kring tal och fysisk aktivitet. I den här metoden vill man att individen ska uppnå inläring genom olika fysiska aktiviteter. Genom att använda metoden total fysisk respons vill man uppnå att individen får lättare att återkalla till minnet det nyinlärd genom att det är förknippat med en fysisk aktivitet som kroppen kommer ihåg. Genom att använda sig av motoriska aktiviteter när man lär in en ny sak vill man att individen ska kunna förknippa den fysiska aktiviteten och det nyinlärd med varandra. När man använder sig av den här metoden i språkinläring vill man att individen börjar tala språket först när hen känner sig trygg i situationen. (Richards & Rodgers 2015: 281)

Elevers roll i metoden total fysisk respons är att lyssna till läraren samt att utföra den fysiska instruktionen eller anvisningen som läraren ger. Eleverna ska svara på instruktionen individuellt men även i olika situationer kollektivt. Eleverna svarar på lärarens instruktion genom att utföra uppgiften som läraren ber om. (Richards & Rodgers 2015: 282) Det här kan man även anse att händer under en ridlektion när ridläraren ger eleverna instruktioner och uppmaningar för hen förväntar sig att eleverna ska svara på instruktionen eller uppmaningen genom att göra det som ridläraren ber eleverna göra. Under en ridlektion vill inte ridläraren att eleven ska svara på instruktionen eller uppmaningen muntligt utan genom att genomföra det som ridläraren har bett om såsom till exempel i följande taltur:

R1T89: ”Ni får fortsätta runt hela manegen hemska gärna så att ni kommer innanför de där kornen istället för att fara på utsidan därför att för då far vi inte nära de där spåret som är så väldigt väldigt kärt åt dem riktigt nära väggen.”

I exemplet framgår det att ridläraren vill att eleverna inte ska rida längs med spåret som finns i manegen utan innanför och då ger ridläraren eleverna instruktionen att de ska hålla

sig innanför spåret. Ridläraren vill att eleverna ska svara på hennes instruktion genom att styra hästarna att gå innanför kornen istället för utanför.

I metoden total fysisk respons har läraren en central roll eftersom det är hen som ska ge ut informationen som eleverna ska lära sig. Det här betyder att det är viktigt att läraren är väl förberedd inför lektionen för att hen ska kunna ge eleverna tydliga instruktioner som det är lätt för dem att följa och som utvecklar elevernas inläring. (Richards & Rodgers 2015: 282)

Av en ridlärare krävs det att hen har planerat ridlektionen noggrant på förhand. Hen vet vilka uppgifter som eleverna ska jobba med under ridlektionen samt hur hen ska introducera de olika uppgifterna under lektionen för att de ska följa en logisk ordning. Ridläraren ska vara motiverad och kunnig inom sitt område samt ha de verktyg som behövs för att kunna lära ut ridning till elever i alla åldrar. En viktig roll som ridläraren har är att kunna se elevernas utveckling och på så vis kunna anpassa övningar som görs under lektionerna efter det. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 22)

3 RIDSKOLEVERKSAMHET

I Finland finns det enligt finska ryttarförbundet 160 000 finländare som rider och av dem är 50 000 medlemmar i finska ryttarförbundet. Ridning är en av de sporter som årligen får fler utövare. I medlemsavgiften som man betalar för att bli medlem i finska ryttarförbundet ingår en försäkring som är giltig när eleverna sköter om hästarna, rider samt för vägen mellan hem och stall. (Ratsastus 2016) I det här kapitlet kommer jag att diskutera ridskolornas verksamhet i Finland och utbildningen av ridinstruktörer i Finland. Jag kommer att fortsätta med att redogöra för hur en ridlektion är uppbyggd samt didaktiken och pedagogiken under en ridlektion. Till sist kommer jag även att presentera teori kring kategorisering av ridlärare samt hur röst användningen under en ridlektion påverkar hästarna och ryttarna.

3.1 Ridskolor i Finland

I slutet av år 2015 fanns det 246 ridskolor i Finland som var godkända av Finlands ryttarförbund (Ratsastus 2016). För att bli godkänd bör ridskolan uppfylla följande krav: minst 70 % av ridlektionerna ska hållas av en person som är ridinstruktör eller ridlärare. Området där ridlektionerna hålls bör vara ingärdat eller i en manege med utrymme för publik. Hästarna bör vara säkra och utbildade för sina uppgifter och alla personer som håller ridlektioner ska ha gått en kurs i första hjälp och deras kompetens ska fortfarande vara i kraft. Området kring stallet och ridområdena ska vara i gott skick. (Srl:n jäsentalli 2016)

Enligt det finska ryttarförbundet ska en godkänd ridskola vara mån om säkerheten i ridskolan genom att ha tydliga regler och anvisningar kring hur eleverna ska bete sig i stallet. Ridskolorna ska ha stallets regler och anvisningar upphängda på väggen på ett synligt ställe så att eleverna ser dem när de är i stallet. Ridskolan har även ansvar för att

berätta för eleverna om riskerna som finns med ridning. I en godkänd ridskola ska alla elever rida med en godkänd hjälm. (Sri:n jäsentalli 2016)

Finlands ryttarförbund har höga krav när det gäller säkerheten men stadgarna innehåller inga bestämmelser om språken. För att göra ridningen säker är en viktig faktor att eleverna förstår ridlärarens instruktioner. Det är av stor betydelse att eleverna kan förstå allt vad ridläraren säger och att de känner sig trygga med språket som talas på ridlektionen. Det här är orsaken till att det är viktigt att ridläraren under en tvåspråkig ridlektion ger instruktioner på båda språken så att det inte händer olyckor i onödan som kunde ha undvikits genom att alla eleverna hade förstått instruktionerna som ridläraren gav.

3.2 Utbildning av ridinstruktörer och ridlärare i Finland

Ridläraren har ett viktigt ansvar för att på ett mångsidigt sätt utbilda elever genom att vägleda dem i hur man på ett säkert och korrekt sätt behandlar hästar. För att en ridlärare ska kunna utföra uppgiften att utbilda elever krävs det att ridläraren har goda kunskaper inom ridning samt egna erfarenheter av ridning av olika sorters hästar. Det som även är viktigt för att bli en bra ridlärare är att hen är pedagogiskt lämplig för yrket. Individer som är lämpliga för att vara ridlärare ska ha en god självbehärskning, vilja att lära ut kunskap, arbetsglädje och stort intresse för hästar. (Svenska Ridsportförbundet 2009: 13)

I Finland studerar man till ridinstruktör innan man kan bli ridlärare (Ratsastuksenopettajan ammattitutkinto 2016). När man studerar till ridinstruktör utbildar man sig inom ridning, genom att utveckla sin egen ridning, och man studerar och utvecklar sina kunskaper i hur man ska sköta hästar. Utbildningen är uppbyggd kring studieveckor och de här studieveckorna är indelade i olika delar där man studerar olika innehåll som hör till utbildningen och som stödjer hur en ridinstruktör ska lära ut ridning till eleverna. (Hevostalouden perustutkinto 2016)

Ridinstruktörerna har en studievecka med studier kring hur man ska använda sin egen röst i undervisningen samt hur man ska bemöta kunder, en studievecka med hur man ska

lära ut hästkunskaper till elever samt fyra studieveckor kring hur man ska instruera en ryttare. Dessutom innefattar studierna tre studieveckor där man lär sig hur man ska planera och utföra ridskoleverksamhet samt fyra studieveckor där man går igenom hur dressyr, hoppning och fälttävlan ska läras ut. (Hevostalouden perustutkinto 2016)

För att bli antagen till ridlärarutbildningen ska man ha tvåårig arbetserfarenhet som ridinstruktör och vara över 20 år gammal. Man bör även äga en häst som är på den nivå som uppfyller utbildningsanstaltens krav. Under studierna förväntar sig utbildningsanstalten att studenten fortsätter att arbeta på en ridskola vid sidan av studierna. (Ratsastuksenopettajan ammattitutkinto 2016).

När man börjar rida behöver man inte genast köpa sig en ridutrustning utan man kan låna från ridskolan. Om man fortsätter att rida är det bra att köpa egen utrustning för det ökar säkerheten. Det som är viktigast är att man har en passande ridhjälm och ett par skor som har en låg klack för att foten inte ska fastna i stigbygeln. Därför rekommenderar man nybörjare att ta på sig gummistövlar till ridlektionen så att foten inte kan fastna i stigbygeln. När man har bestämt sig för att man vill fortsätta rida är det bra att köpa sig ett par ordentliga handskar som man alltid har på sig när man rider och leder hästar för att undvika skavsår på händerna. När man har ridit en tid är det aktuellt att köpa ridbyxor som har läder på insidan av låret för att det ska vara lättare att sitta i sadeln och en säkerhetsväst rekommenderas för barn och för vuxna som hoppar eftersom den skyddar mot skador på ryggraden och revbenen. (Talvitie 2012: 13)

3.3 Didaktik och pedagogik under en ridlektion

Under en ridlektion ger ridläraren eleverna instruktioner om hur de ska kommunicera med hästen för att den ska utföra det som ryttarna ber hästen om. En ridlektion inleds med uppvärmning, ofta i skritt och därefter övergår man till trav och galopp. I början av timmen koncentrerar man sig på att öva på tidigare inlärd färdigheter för att sedan försöka lära sig något nytt. Det krävs många repetitioner av en rörelse för att lyckas. Under varje ridlektion koncentrerar man sig på ryttarens sits eftersom sitsen förbättrar

samspelet mellan ryttaren och hästen. Lektionen avslutas med att ryttarna skrittav hästarna. Ridning är en gren där ryttaren utvecklas genom att vara avslappnad, lugn och självsäker när han sitter på hästryggen. I ridning utvecklas eleverna i olika takt och det går inte att tvinga fram utvecklingen utan den kommer med tiden och alla utvecklas olika. (Talvitie 2012: 8–9)

En ridlektion är lärarstyrd och ridläraren har i praktiken en monolog genom hela ridlektionen. Under en ridlektion har eleverna möjlighet att fråga läraren om de inte förstår eller hör instruktionerna men annars är det endast ridläraren som talar. Ridläraren kan i slutet av lektionen när eleverna skrittav sina hästar fråga eleverna om hur ridlektionen har gått. Då får eleverna möjligheten att reflektera över hur deras ridning har gått och kan även få feedback av ridläraren kring hur lektionen gick och vad man kan tänka på till nästa gång.

Man började först använda begreppet didaktik för att kunna beskriva vardagliga sysselsättningar som folk hade. Det som begreppet didaktik förklarar är möjligheten och kunskapen att få andra människor att förstå situationer och upplevelser. Genom didaktik ska man även kunna förmedla kunskaper och olika färdigheter till andra människor. (Hansén & Forsman 2011:29) Begreppet pedagogik kan man anse att innehåller tre följande aspekter uppfostran, undervisning samt utbildning (Svensson 2014: 11). Begreppet pedagogik är svårt att särskilja från didaktik men det finns skillnader mellan de två begreppen. En av skillnaderna är att pedagogiken koncentrerar sig på utbildning när didaktiken koncentrerar sig på hur man lär ut. (Hansén & Forsman 2011: 32)

Odqvist (2007: 15) konstaterar att för att vara en bra ridlärare bör man vara väldigt motiverad själv och även motiverad att lära ut kunskap till andra. För att eleverna ska lära sig ridning är det viktigt att man är mycket intresserad av både eleverna och hästarna. Det är även viktigt att man bemöter eleverna på ett positivt sätt. (Odqvist 2007: 15) Det som är utmanande för en ridlärare är att hen bör kunna bemöta både häst och ryttare och få en god relation till dem båda för att uppnå ett gott resultat. Att undervisa ridning är krävande för en ridlärare eftersom det handlar om levande djur som beroende på situationen reagerar på olika sätt. Även om eleven ger hästen rätt hjälp kan det hända att hästen inte

alltid svarar rätt på hjälperna. I de här situationerna måste ridläraren kunna läsa av hästen och situationen och hitta en lösning. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 19)

Enligt Lundesjö Kwart använder ridlärare olika pedagogiska metoder under en ridlektion. Det finns några pedagogiska grundprinciper som det är bra att ridläraren tar hänsyn till i sin ridundervisning. Grundprinciperna är motivation, aktivitet, konkretion, individualisering och samarbete. (Lundesjö Kwart 2013: 67, 70) När det kommer nya eller gamla elever till ridskolan bör ridläraren lägga upp mål tillsammans med eleverna som motiverar dem att utveckla sin ridning. Med eleven ska ridläraren lägga upp både kortsiktiga och långsiktiga mål. Eftersom eleverna rider i grupper på ridskola kan det vara bra att göra både individuella mål för eleverna samt ett gruppmål för hela gruppen. Under en ridlektion har ridläraren ansvar för att eleverna känner sig delaktiga i undervisningen. Undervisningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjligheter till att analysera sitt eget lärande. Undervisningen ska vara mycket konkret för att det ska vara lätt för eleverna att utföra uppgifterna. Om eleverna är barn är det viktigt att man ger korta och konkreta instruktioner för att barnen ska komma ihåg instruktionen samt för att barnen ska orka lyssna på hela instruktionen. När man ger barn instruktioner kan det vara bra att använda kroppsspråket för att stödja instruktionen. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 97–99, 101)

Under en ridlektion bör ridläraren ta hänsyn till varje elev individuellt. Ridläraren kan ge individuella instruktioner till eleverna under ridlektionen och i slutet av lektionen fråga alla elever skilt hur hen uppfattat att ridlektionen gick. Även under en ridlektion har det en stor betydelse att eleverna känner sig trygga i gruppen samt att eleverna kan samarbeta och respektera varandra. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 97–99)

För att ridningen skall vara givande och säker är det viktigt att ridläraren har en tydlig struktur på ridlektionen (Odqvist 2007: 15). Det finns två kategorier av ridlärare även när det gäller planering av ridlektion. Det finns en kategori som anser att det är väldigt viktigt att ha en klar plan för ridlektionen och så finns det de som anser att det alltid sker något under ridlektionen som påverkar hur ridlektionen kommer att se ut (Lundesjö Kwart 2013: 67). Enligt Zetterqvist Blokhuis (2004: 107) har det en stor betydelse att ridläraren har

planerat sin lektion eftersom då är hen mer bekväm och säker i sin roll och eleverna får mer ut av lektionen.

3.3.1 Kategorisering av ridlärare enligt pedagogiskt arbetssätt

Lundesjö Kwart konstaterar i sin studie att det finns stora skillnader i ridlärarnas sätt att undervisa eleverna. De finns de ridlärare som håller sig till en tydlig modell under sina ridlektioner och de som inte har en tydlig modell på sina ridlektioner. Enligt Lundesjö Kwart kan det här bero på hur ridlärarna ser sig själva som ridlärare. Det framgår att de ridlärare som har lätt för att beskriva sin undervisning använder sig av pedagogiska sätt att beskriva vad eleverna ska göra medan de ridlärare som inte kan beskriva sin egen undervisning utgår från hästens synvinkel i sin undervisning. (Lundesjö Kwart 2013: 51–52)

Lundesjö Kwart menar att man kan kategorisera ridlärarna i dem som jobbar som ridlärare för att de vill lära ut kunskap till eleverna och i de ridlärare som har valt yrket utgående från hästarna. De ridlärare som valt yrket utgående från eleven anser att det är viktigt att eleverna har möjlighet att rida så mycket som möjligt för att de ska utvecklas i ridningen. De ridlärare som hör till den kategorin av ridlärare som har valt yrket utifrån att få jobba med hästar har enligt Lundesjö Kwart inte utvecklat sitt pedagogiska ordförråd att undervisa lika mycket som den andra kategorin som valt yrket för att de vill lära ut kunskap. De ridlärare som hör till kategorin som valt yrket utgående från att få jobba med hästar har svårt att berätta för eleverna om hur det ska kännas i olika situationer i ridningen. (Lundesjö Kwart 2013: 51–52)

Lundesjö Kwart konstaterar att skillnaden mellan ridlärarna är den att de ridlärare som fokuserar på hur de på ett pedagogiskt sätt undervisar anser att deras arbete är viktigt för att eleverna skall utvecklas medan de ridlärare som inte använder sig av pedagogik till lika stor del i sin undervisning anser att ansvaret för att eleverna lär sig ligger hos eleverna själva och inte i hur ridläraren undervisar. De ridlärare som anser att ansvaret för elevernas lärande ligger hos eleverna själva använder sig även av de traditionella sätten att undervisa. De ridlärare som däremot vill undervisa på ett pedagogiskt sätt vill ofta

försöka lära ut ridning och försöker då anpassa sin undervisning så att eleverna får ut så mycket som möjligt av ridlektionen. De här ridlärarna använder sig av mer moderna undervisningssätt. (Lundesjö Kwart 2013: 53, 122)

3.3.2 Tal som ett kommunikationsverktyg under ridlektionen

Under en ridlektion ska ridläraren inte endast kommunicera med ryttarna utan även med hästarna som ryttarna rider på. På en ridlektion ska ridläraren få kontakt med eleverna som rider på hästarna och med hästarna. Eftersom en ridlärare till största delen under en ridlektion kommunicerar med eleverna verbalt är det viktigt att ridläraren är medveten om sitt tal samt att hen vet hur hen kan kontrollera om eleverna har förstått instruktionerna. Ridläraren kan ta reda på om eleverna har förstått uppgiften genom att ställa frågor. Även om en ridlärare ger sina instruktioner verbalt ger ridläraren olika signaler med sitt kroppsspråk som eleverna och hästarna läser av. Ridläraren kan med hjälp av sitt kroppsspråk stödja sin instruktioner men även skapa missförstånd om kroppsspråket inte är det samma som instruktionen. Detta betyder att en ridlärare ska vara medveten om sitt kroppsspråk för att kunna undvika missförstånd. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 25–26)

Lundesjö Kwart påpekar att ridlärarnas röster påverkar känslan under ridlektionen eftersom ridlärarna ofta kan påverka hästarna på lektionen med sina egna röster. Genom olika tonarter på rösten kan ridlärare väcka upp hästarna eller lugna ner dem. Ridlärarens röst påverkar även hur eleverna under ridlektionen känner sig. Det här medför att det är väldigt viktigt att ridläraren är medveten om hur stor påverkan hans röst har och kan använda den på ett korrekt sätt. (Lundesjö Kwart 2013: 70, 130)

För en ridlärare är rösten ett av de viktigaste arbetsinstrumenten som de har eftersom det är genom talet som man ger de flesta instruktioner till eleverna. Det här gör att det är viktigt att ridlärarna är måna om sina stämband och lär sig att använda rösten på ett korrekt sätt. En bra ridlärare talar med ett lågt röstläge och i en lugn takt så att eleverna hinner uppfatta instruktionen. Ett lägre röstläge är trevligare och lättare att höra än ett väldigt högt tonläge som även är svårare för talaren att använda. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 27)

I Lundesjö Kvarts studie framgår det att det finns skillnader i hur ridlärarna ger sina instruktioner till sina elever. Ridlärarna kan vara mycket engagerade i att ge eleverna instruktioner genom hela ridlektionen eller så kan de höra till den motsatta kategorin som ger eleverna mycket få instruktioner. Ridlärarna kan ha olika sätt att uttrycka sig på till eleverna. En del ridlärare ”småpratar” gärna med sina elever medan en del ridlärare ger en klar instruktion till eleverna med en hög och tydlig röst. Under en ridlektion är det vanligt att en ridlärare ger både korta och långa instruktioner till eleverna både som grupp och individuellt. (Lundesjö Kvant 2013: 51)

Här kan man se att det finns de ridlärare som anser att de behöver berätta och instruera eleverna noggrant. Sedan finns det en grupp ridlärare som anser att de ger en kort instruktion till eleverna och efter det kan eleverna påbörja uppgiften. En orsak till skillnaden mellan lång och kort förklaring av instruktion finns även i om eleverna är barn eller vuxna. Till barn ger man ofta instruktionen utan att berätta om dess syfte när man igen till vuxna kan tillägga varför man utför någon uppgift och hur den utvecklar deras ridning. (Lundesjö Kvant 2013: 51, 57)

Enligt Lundesjö Kvant (2013: 22) kan det finnas stora skillnader i hur ridlärarna diskuterar känslan som finns i ridningen vilket kan bero på att det finns så många elever under en lektion. Det här leder till att ridläraren inte alltid hinner diskutera med varje elev kring hans känsla på hästryggen. Då kan ridläraren anse att hen inte diskuterar känslan med eleverna om inte alla har samma möjlighet att få hjälp. En del ridlärare anser även att det är eleverna som själva skall hitta känslan i ridningen och att ridlärarens uppgift är att förmedla på vilket sätt de ska utföra något och varför de gör det. Ridläraren lär eleverna tekniken till olika övningar samt ger dem teorin bakom övningen. Zetterqvist Blokhuis (2004: 34) påpekar att känslan som man känner när man rider är olika för alla personer. Därför kan det vara utmanande för ridläraren att diskutera känslan och veta att eleverna upplever den känslan som ridläraren strävar till.

Lundesjö Kvant påpekar även att elever som rider på ridskola inte alltid har ridit så länge att de har hunnit utveckla en känsla för hur det känns när hästen svarar på hjälperna på ett

korrekt sätt. För att eleverna skall lära sig ryttarkänslan använder sig ridlärare av liknelser och bildspråk. Detta hjälper eleverna att kunna förstå vad det är de eftersträvar och hur det ska kännas på hästryggen. Ridlärarna använder sig även av sitt kroppsspråk när de vill ge sina instruktioner mer vikt. För att eleverna ska uppleva att de hittar känslan i ridningen försöker ridlärare ofta berömma eleverna när de gjort korrekt. På samma gång försöker de försäkra sig om att eleverna lär känna känslan som det gav när de utförde uppgiften på ett korrekt sätt. (Lundesjö Kvart 58, 61–62)

Under en ridlektion är det ridläraren som ger eleverna instruktionerna och förväntar sig att eleverna ska utföra uppgiften. En ridlektion påminner mycket om metoden total fysisk respons, eftersom metoden total fysisk respons också bygger på att eleverna utför uppgifterna som de får av läraren fysiskt. Man kan även se att teorin som diskuterar hur en bra ridlärare jobbar med sina elever behandlar många av de principer som man även tar upp i teorin kring total fysisk respons (se avsnitt 2.3). En bra ridlärare har tydliga mål för sin lektion samt ger eleverna konkreta och tydliga instruktioner för att eleverna ska kunna utföra uppgifterna.

4 RESULTAT

I det här kapitlet redogör jag för resultaten av min avhandling. I avsnitt 4.1 presenterar jag talturernas mängd under ridlektionerna samt vilket språk som dominerar under ridlektionerna. Talturernas mängd kommer jag att presentera i två olika tabeller, tabell 1 och tabell 2. I 4.2 diskuterar jag hur de två ridlärarna har använt ämnesspecifik terminologi under ridlektionerna. I följande avsnitt 4.3 analyserar jag ridlärarnas sätt att förmedla information på båda språken. I avsnitt 4.4 diskuterar jag ridlärarnas sätt att förmedla sina instruktioner under ridlektionerna och i avsnitt 4.5 diskuterar jag hur ridlärarna tilltalar sina elever samt hur de använder sina röster under lektionerna. I 4.6 analyserar jag kodväxlingen som förekommer under ridlektionerna. Till sist (4.7) sammanfattar jag resultaten.

4.1 Talturerna under ridlektionerna

På ridlektion 1 deltog det fyra elever varav två kommunicerade med ridläraren på svenska och två på finska. Under ridlektion 1 använde ridlärare 1 sammanlagt 168 talturer och av de här talturerna var 18.5% av turerna till hela gruppen och 81.5% var individuella instruktioner till eleverna. Av resultatet ovan kan man konstatera att under ridlektion 1 ger ridlärare 1 mycket fler individuella instruktioner än kollektiva instruktioner till hela gruppen. Ridlärare 1 koncentrerar sig alltså på att instruera eleverna individuellt under ridlektion 1.

På följande sida kommer jag att presentera talturerna i en tabell för att tydliggöra hur många talturer som det uppstod på båda språken och hur många talturer som uppstod på finska eller svenska. I tabellen framkommer det även hur många talturer som ridläraren gav till hela gruppen, till en del av gruppen samt hur många talturer som gavs individuellt till eleverna och på vilket språk talturerna gavs. Jag har även skilt räknat alla tvåspråkiga talturer.

Tabell 1. Talturer under ridlektion 1

	ANTAL	ANDEL
KOLLEKTIVA TALTURER	31	18,5 %
Talturer till hela gruppen	29	17,3 %
på svenska	10	6 %
på finska	5	3 %
tvåspråkiga talturer	14	8,3 %
Talturer till en del av gruppen	2	1,2 %
på finska	1	0,6 %
tvåspråkig	1	0,6 %
INDIVIDUELLA TALTURER	137	81,5 %
på svenska	89	52,9 %
på finska	48	28,6 %
SAMMANLAGT	168	100 %

I tabell 1 framgår det att kollektiva talturer till hela gruppen ges 29 gånger. Det framkommer att ridläraren har fler kollektiva talturer på svenska än på finska. På svenska är det 10 kollektiva talturer och på finska 5 kollektiva talturer. Tvåspråkiga talturer till hela gruppen ges 14 gånger. I de tvåspråkiga talturerna börjar ridläraren att ge instruktionen 10 gånger på finska och fyra gånger på svenska. Under ridlektionen förekom det även talturer till en del av gruppen där läraren endast gav en del av eleverna instruktioner. Här förekom det endast två turer, en på finska och en tvåspråkig taltur.

- (1) R1T146: ”Ja vaihdetaan silleen, että se laukkavoltti esimerkiksi Lillin, Ekin ja Dinan kanssa tulee tästä B kirjaimesta. Med Eki, Dina och Lilli så får ni ta, alota vaan, så får ni ta och göra en galoppvolt här vid B bokstaven.
”

I exempel 1 framgår det att ridlärare 1 ger i sin taltur en instruktion endast till en del av gruppen. Hon avgränsar instruktionen till att beröra endast de ekipage vilka hästarnas namn hon tar upp i instruktionen. I den här tvåspråkiga talturen avbryter hon sin taltur för att bekräfta för en av eleverna som hon talar finska med att hon får påbörja uppgiften genom att mitt i instruktionen säga att ”alota vaan”. Det här anser jag att är en medveten kodväxling som ridlärare 1 gör för att eleven ska påbörja uppgiften även om ridläraren fortfarande ger instruktioner till en del av gruppen.

- (2) R1T155: ”Lillin kanssa ja Ekin kanssa tullaan vielä yksi iso voltti.”

I exempel 2 ger ridläraren endast en instruktion till de finstalande eleverna eftersom hon avgränsar talturen att gälla dem genom att använda hästarnas namn för att berätta vem instruktionen berör. Ridläraren återger inte den här talturen på svenska.

Under ridlektionen ger ridläraren betydligt fler individuella instruktioner till de svenskspråkiga eleverna (52,9% av talturerna) när igen de finskspråkiga eleverna får av de individuella instruktionerna 28,6% av alla instruktioner. På svenska ger ridläraren individuella instruktioner 89 gånger och på finska ger hon individuella instruktioner 48 gånger.

Under ridlektion 1 förekom det både långa och korta instruktioner till eleverna individuellt.

- (3) R1T14:”Och med Wille kan du tänka Anna jag tänkte redan manne jag glömde. Du kan tänka Anna att du sitter lite lugnare med honom så att du inte ger fart åt honom utan tänk bara att du slappnar av och låter honom fixa det att han går framåt därför att han är lite sådan att han skulle jättegärna börja jobba men han behöver inte fara så kvickt nu utan han får helt i lugn och ro skritta en liten stund. För att det inte ska bli att man far alltför kvickt på en gång. Det här är hans bättre varv så att säga så och det gör att han får ta ganska ordentliga skarpa svängar när ni börjar i skritt.”

Exempel 3 är en längre individuell taltur där ridläraren ger instruktioner till en elev och samtidigt berättar för eleven varför hon ska göra på ett visst sätt.

- (4) R1T42:” Med Wille får du Anna ta och byta lättning. Tänk att du sitter ett steg eller tre steg i sadeln.”

Exempel 4 är en kort individuell taltur där ridlärare 1 ger en konkret instruktion till eleven samt berättar hur hon ska göra för att byta lättning. Ryttaren ska lätta så att hen lättar när det bakben som är inåt mot mitten av manegen förs framåt. Det här betyder att ryttaren ska byta lättning när hen byter varv. (Svenska ridsportförbundet 2009: 63)

Under ridlektion 1 förekommer det även skillnader i längden på de kollektiva talturerna.

- (5) R1T100:”Okei, lähdetäänpä tekemään niin, että saatte kaikki jatkaa siellä uralla niitten kartioitten ulkopuolella elikkä palataan sinne isolle uralle ja pyritään pitämään välimatkat toisiimme niin. Tai saatte yrittää pitää välimatkat toisiinne niin, että hidastatte tai nopeutatte sitä omaa ravia jotta ei tarvitse tehdä noita extra ympyröitä siellä uran sisäpuolella. Vi får ta och göra en sån grej att ni flyttar er allihopa på den där yttre sidan. Nej det där didn't make any sense. Alltså ni får flytta på fyrkantiga spåret så att ni har kornen innanför och för att hålla avstånden får ni antingen snabba på med hästen eller så får ni sakta ner med hästen beroende lite på, vi har fyra hästar och fyra sidor så idealet skulle vara att vi har en häst på varsin sida.

I exempel 5 ger ridlärare 1 en lång tvåspråkig taltur. I talturen berättar hon på båda språken vad hon vill att eleverna ska göra samt att vad de ska tänka på för att lyckas med uppgiften. I den här tvåspråkiga talturen förekommer det även kodväxling till engelska när ridläraren anser att hon inte ger en klar och tydlig instruktion till eleverna på svenska.

- (6) R1T79: ”Hyvä ja sit lähdetään uudestaan liikkelle. Ni får komma framåt igen i skritt.

De kollektiva talturerna kan även vara korta och konkreta som framgår ur exempel 6 där ridlärare 1 endast ber eleverna komma fram i skritt.

Under ridlektion 1 ser man att det är en stor skillnad i användningen av språken. Under ridlektion 1 dominerar svenska vilket kan bero på att de svenskspråkiga eleverna på ridlektionen har haft en längre paus från ridningen vilket framgår i början av ridlektionen.

- (7) R1T30: ”Vad sägs Emma o Anna börjar det kännas som att det skulle vara att börja tänka på trav? Halvårs paus men jajjamen.”

I exempel 7 framgår det av ridlärarens taltur att de svenskspråkiga eleverna har haft en halvårs paus från ridningen vilket kan påverka att ridläraren anser att de behöver mer hjälp och instruktioner under ridlektionen för att de ska komma igång ordentligt med ridningen igen.

På ridlektion 2 deltog det sju elever varav fyra kommunicerade på finska med ridläraren och tre på svenska. Under ridlektion 2 använde ridlärare 2 sammanlagt 186 talturer. Ridlärare 2 har 18 talturer fler än ridlärare 1 vilket kan bero på att det var fler elever på ridlektion 2 än på ridlektion 1. Ridlärarna kan även ha olika sätt att ge instruktioner och det kan finnas skillnader mellan hur mycket de talar under sina ridlektioner. Det här påverkar hur många talturer de använder under en ridlektion. Av de 186 talturerna utgjorde kollektiva talturer 29 % och individuella talturer 71 %. Även ridlärare 2 ger betydligt fler individuella instruktioner till eleverna än kollektiva instruktioner. I tabellen på följande sida presenterar jag hur talturerna är fördelade under ridlektion 2.

Tabell 2. Talturer under ridlektion 2

	ANTAL	ANDEL
KOLLEKTIVA TALTURER	54	29 %
Talturer till hela gruppen	50	26,9 %
på svenska	12	6,4 %
på finska	30	16 %
tvåspråkiga talturer	8	4,3 %
Talturer till en del av gruppen	2	1,8 %
på finska	2	1,8 %
tvåspråkig	0	0 %
INDIVIDUELLA TALTURER	132	71 %
på svenska	45	24 %
på finska	87	47 %
SAMMANLAGT	186	100 %

I tabell 2 framgår det att ridlärare 2 använder sig av kollektiva talturer till hela gruppen 54 gånger och av de talturerna är 12 på svenska och 30 på finska. Under ridlektion 2 förekommer det åtta tvåspråkiga talturer. Ridlärare 2 använder sig av färre tvåspråkiga talturer än ridlärare 1 (se tabell 1). Ur tabell 2 framgår det att ridlärare 2 har betydligt fler kollektiva talturer på finska (30 talturer) än på svenska (12 talturer). Av de kollektiva tvåspråkiga talturerna som ridläraren ger under ridlektionen börjar hon alla talturer med finska. Under ridlektion 2 förekommer det endast två talturer till en del av gruppen och de två talturerna är på finska.

Ur materialet framgår det att talturernas längd varierar både när ridlärare 2 ger individuella talturer och kollektiva.

- (8) R2T138:”Bra, testa Ellen också lite kort trav. Så du får sitta ner, bra och att du sitter rak och börjar inte luta framåt, jess just så där. Där är fint! Så det är viktigt i alla gångarter att du inte lutar framåt utan du måste sitta rak.

Exempel 8 är en lång individuell taltur som ridlärare 2 ger till en elev.

- (9) R2160:”Bra Kaisa flytta lite mer stigbygeln mot tån”

Exempel 9 är en kort individuell taltur där ridlärare 2 påminner eleven om att flytta stigbygeln mot tårna så att den är på rätt ställe.

- (10) R2T135:”Så försök få en jätte bra ställning där på hästryggen som är bekväm att sitta men den måste vara bra att sitta. Det betyder att man måste hålla långa ben det vill säga hälarerna hålls nere och nära hästens sidor och vad heter det armbågarna nära hästens, hah, era egna sidor. Att om handen är lite loss från er kropp så då vill den börja vispa lite så armbågarna nära revbenen.”

Exempel 10 är en kollektiv lång taltur där ridlärare 2 ger instruktioner till eleverna och berättar vad de ska tänka på för att de ska ha en bra sits.

- (11) R2T17:”Ni får göra volt tillbaka. På egen plats.”

I exempel 11 ger ridlärare 2 en kort kollektiv taltur där hon endast ger eleverna en instruktion vad de ska göra och hur. Även under ridlektion 2 förekommer det långa och korta instruktioner vilket beror på vad ridläraren vill säga under sin taltur. I materialet framgår det att ridlärare 2 har mer korta instruktioner både individuellt och kollektivt än ridlärare 1. Det här kan bero på att ridlärarna har olika sätt att ge instruktioner på samt att ridlärare 1 ger mer förklaringar i sina instruktioner än ridlärare 2.

Individuella talturer på ridlektion 2 är sammanlagt 132 talturer varav 45 talturer är på svenska och 87 talturer är på finska. Ur både de kollektiva och individuella talturerna framgår det att finska dominerar på ridlektionen. Att det är fler talturer på finska under ridlektion 2 kan bero på att det fanns fler elever som kommunicerade med ridläraren på finska än på svenska.

Under ridlektion 1 dominerar svenska och under ridlektion 2 dominerar finska. Även om det i mitt material framkommer att ett av språken dominerar under ridlektionerna anser jag att ridlärarna behärskar båda språken mycket bra. Det här understryker Palojärvi m.fl. (2016: 45) att är viktigt i tvåspråkig undervisning. Även om det ena språket dominerar under ridlektionerna anser jag ridlärarna håller båda språken likvärdiga eftersom de ger instruktioner som berör hela gruppen på båda språken genom hela ridlektionen. Palojärvi m.fl. (2016: 15, 45) påpekar att i en tvåspråkig undervisning har det stor betydelse att läraren beaktar båda språken samt att båda språken har samma värde i undervisningen.

Enligt Zetterqvist Blokhuis (2004: 27) är det genom talet som ridlärarna förmedlar de flesta instruktionerna eftersom eleverna sitter på hästarna som kan vara i andra ändan av ridhuset. Det här ställer en del krav på hur ridlärarna ger sina instruktioner. Både ridlärare 1 och ridlärare 2 använder sig av många talturer under ridlektionerna vilket tyder på att ridlärarna är medvetna om hur viktigt det är att de förmedlar all information muntligt. I mitt material kan jag inte analysera ifall ridlärarna använder sig av kroppsspråket för att stödja sina instruktioner eftersom jag inte filmat ridlärarna under lektionerna.

4.2 Användning av ämnesspecifik terminologi

I det här avsnittet analyserar jag hur de båda ridlärarna, ridlärare 1 och ridlärare 2 använder sig av ämnesspecifik terminologi inom ridning under sina ridlektioner. Som stöd i analysen av den ämnesspecifika terminologin har jag använt mig av *Ridhandboken 1*. Jag analyserar även om det har någon betydelse hur ridlärarna använder den ämnesspecifika terminologin under sina ridlektioner. I det här avsnittet undersöker jag samtidigt om ridlärarna använder sig av de faktorer som enligt Grosjeans modell (se avsnitt 2.2) påverkar hur en individ väljer sitt språkliga mönster.

Enligt Grosjeans modell väljer tvåspråkiga personer sitt språk enligt följande fyra faktorer: deltagare, situation, ämne och funktion. Under ridlektionerna framgår det att ridlärarna använder sig av ämnesspecifik terminologi inom ridning till en stor del genom hela ridlektionerna. Ur exempel 12 framgår det att ridläraren beaktar deltagare, situation och ämne som enligt Grosjean (2001: 136–140) tvåspråkiga personer gör. Under båda ridlektionerna antar ridlärarna att eleverna är bekanta med den ämnesspecifika terminologin och därför väljer ridlärarna att till stor del använda sig av den i sina instruktioner. På en ridskola lär sig eleverna direkt från första ridlektionen vad de olika termerna inom ridning betyder för att de ska kunna förstå ridlärarens instruktioner. Ridlärarna använder i många av sina instruktioner hänvisningar till situationen eftersom de hänvisar till exempel till de olika bokstäverna som finns på väggarna (se exempel 12).

Under ridlektion 1 kan man anta att eleverna är bekanta med begreppen eftersom de redan har kommit så långt i ridningen att de kan rida självständigt.

- (12) R1T24: ”Bra, ni får ta allihopa och tänka att ni tar och gör en jättestor volt vid B- bokstaven alltså första bokstaven vid långsidan.”

I exempel 12 använder ridläraren den ämnesspecifika terminologin inom ridning. En *volt* betyder att man rider en stor cirkel som är rund och börjar och slutar på samma ställe (Svenska ridsportförbundet 2009: 18). I den här instruktionen ser man att ridläraren antar att eleverna vet vad en volt betyder samt hur man rider den. I manegen finns det uppsatt

på väggarna olika bokstäver som man använder sig av i ridningen för att på ett lätt sätt kunna förklara på vilken plats uppgiften ska göras. Bokstäverna som man har uppsatta på väggarna är A, K, V,E, S, H, C, M, R, B, P och F. Man använder i all ridning samma bokstäver. (Svenska ridsportförbundet 2009: 17)

- (13) R1T114: ”Vi får ta och göra en sån övning att vid E bokstaven svänger ni hästen på en jätte stor volt o lyfter galopp på den volten.”

I exempel 13 antar ridlärare 1 att eleverna veta var i manegen bokstaven E finns samt att eleverna är bekanta med den ämnesspecifika terminologin som ridlärare 1 använder i instruktionerna. Ridlärare 1 använder termen *volt* och *galopp*. Termen galopp är hästens tredje gångart som är tretaktig (Svenska ridsportförbundet 2009: 107).

- (14) R1T85: ”Och så får ni ta och förbereda att göra halt igen. Saatte ottaa ja valmistella pysähdyksen siirtymistä uudestaan.”

I exempel 14 ber ridlärare 1 eleverna att göra *halt*. Det här är en ämnesspecifik term som betyder att hästen ska stå på alla sina fyra ben och stå stilla (Svenska ridsportförbundet 2009: 111).

Ridlärare 1 använder den ämnesspecifika terminologin i sina instruktioner till eleverna även när hon ger dem instruktioner individuellt.

- (15) R1T90:”Där med Dina kan du ta och släppa lite längre tyglar och så använder du ytterskänkel för att få henne innanför spåret.”

I exempel 15 använder sig ridlärare 1 av ämnesspecifik terminologi när hon talar om *tyglar* och *skänkel* när hon ger eleven instruktioner kring hur hen ska göra. Tygeln är det som ryttaren håller i och styr hästen med. Med skänkeln syftar man på ryttarens ben som understöder att hästen rör sig framåt eller åt sidan. (Svenska ridsportförbundet 2009: 78–79)

- (16) R1T158:”Med Wille tar och gör en extra volt så får du bättre utrymme. Och titta Anna lite högre uppåt, om du tittar neråt så blir det snabbt så att jorden kallar.

I exempel 16 ber ridlärare 1 eleven att göra en extra *volt* för att få bättre utrymme samt att hon inte ska titta ner på hästen. Här använder ridläraren ämnesspecifik terminologi när hon talar om volt (Svenska ridsportförbundet 2009: 18).

- (17) R1T112: ”Med Wille så får tänka att du saktar ner lite du tar en förhållning med yttre handen och bromsar lite. Och du kan tänka att i och med att han far ganska kvickt framåt så får du tänka Anna om du lättar så att du är lite längre uppe i luften så saktar han ner lite grann men om du själv, värst vad de blev nöjda allihopa masspsykos (ridläraren kommenterar att hästarna frustar under ridlektionen), om du tänker att du hålls i luften lite längre innan du sitter ner så hoksar han att hej jag behöver inte ha så bråttom. De här som har bråttom av sig själv vill det här hemskt gärna lyssna på oj, nu ska jag nog springa framåt.”

I exempel 17 använder ridlärare 1 ämnesspecifik terminologi när hon ber eleven ta en *förhållning* på yttertygel. En förhållning gör man för korrigera tempot i en gångart (Svenska ridsportförbundet 2009: 110).

På ridlektion 1 förekom det även att ridläraren inte använde sig av den ämnesspecifika terminologin när hon skulle instruera en elev individuellt om hur hon ska göra i situationen (se exempel 18).

- (18) R1T56: ”Med Dina har du riktigt bra skritt. Där får du kittla lite så att hon inte börjar fundera på läktaren utan idén är att fast hon ser jätte fin ut när hon har öronen att visa uppåt så är det mycket bättre när hon svänger öronen mot dig för det innebär att hon är koncentrerad på dig istället för på en hund eller någonting annat.”

I exempel 18 säger ridlärare 1 att eleven ska *kittla* hästen i sidorna. I det här sammanhanget vill ridläraren att eleven skänklar hästen men inte att eleven ger en för stark hjälp och då väljer ridlärare 1 istället att beskriva för eleven känslan hur eleven ska ge hjälpen. Enligt Lundesjö Kwart (2013: 58) använder ridlärare ofta liknelser när de vill förmedla känslan som eleven ska känna. I det här fallet ville ridläraren förmedla till eleven känslan om hur stark hjälpen ska vara genom att ge eleven en liknelse.

Ridlärare 2 använder också under sin ridlektion ämnesspecifik terminologi utan att förtydliga eller förklara termerna närmare. Här kan man anta att hon även utgår från att eleverna under ridlektionen redan vet vad de ämnesspecifika orden betyder eftersom de kan rida självständigt. Under ridlektion 2 förekom det inte att ridlärare 2 inte använde ämnesspecifik terminologi för att förklara eller förtydliga någon instruktion som hen gav eleverna.

- (19) R2T130:” Så dom som vill får ta bort stigbyglarna och lägga dem i kors dit på hästens hals.”

Ur exempel 19 framgår det att ridlärare 2 antar att eleverna är medvetna om vad *stigbyglar* betyder samt hur de ska lägga dem i kors på hästens hals. Man kan även anta att eleverna har gjort den här övningen tidigare eftersom ridlärare 2 inte förklarar eller berättar mer om varför man skall lägga stigbyglarna i kors på hästens hals när man rider utan stigläder. (Man lägger stigbyglarna på hästens hals för att stigbyglarna inte ska störa hästen genom att hela tiden röra vid hästens sidor när ryttaren inte har fötterna i dem.)

- (20) R2T16:”Te voisitte sitten ravissa vaihtaa suuntaa. Eli tehdä täyskaarron omilla paikoillanne.”
R2T17: ”Ni får göra volt tillbaka. På egen plats.”

Exempel 20 visar även att ridlärare 2 antar att eleverna är bekanta med ridterminologi när hon ger eleverna instruktionen. En *volt tillbaka*, det betyder att eleverna börjar göra en cirkel men mitt i cirkeln styr eleverna hästen att fortsätta diagonalt ut på spåret och då byts även varvet som eleverna rider i (Svenska ridsportförbundet 2009: 117).

- (21) R2T28:”Har du samma längd på stigbyglarna? Eller är den andra längre?”

I exempel 21 använder ridlärare 2 ämnesspecifika terminologi när hon talar om *stigbyglar*. Stigbygeln är den delen på sadeln där man placerar sin fot, det går inte att reglera längden på stigbyglarna. Man kan reglera längden på stiglädren som är en läderrem som hänger från sadeln som har hål som man kan justera längden på utifrån hur långa ben ryttaren har. (Svenska ridsportförbundet 2009: 33)

- (22) R2T25: ”Ganska ok, Ellen om han börjar fara för hårt kan du bli på en mittvolt till exempel en stund så att han får bort den där energin men inte så att han travar runt för då vill han bara öka.

I exempel 22 talar ridlärare 2 om en *mittvolt* som är ämnesspecifik terminologi. En mittvolt är en stor cirkel som man gör i mitten av manegen (Svenska ridsportförbundet 2009: 17).

- (23) R2T110: ”Det var bra Ellen han for inte ändå så hårt fast han verka i traven att han skulle ha farit i jätte hård galopp sen, men det var helt okej. Att om du kan så gör du någon storvolt i galoppen för att kunna lite lugna ner honom.”

I exempel 23 använder ridlärare 2 ämnesspecifik terminologi när hon talar om *galopp*, *trav* och *volt*. I exemplet framgår det att ridläraren antar att eleven vet att hon talar om hästens gångarter.

- (24) R2T153: ”Bra och lite kort trav igen och be med skänklarna lite bättre trav ännu. Bra nu är hälarerna jättebra nere o igen luta inte framåt. Ända problemet med dig Karin är att du vill lite luta fram, det är inte mycket men det är lite så du måste kolla dig att du hålls riktigt rak.”

I exempel 24 använder ridlärare 2 flera ämnesspecifika termer såsom *skänkel* som syftar på ryttarens ben som hon klämmer mot hästen för att hästen ska gå framåt (Svenska ridsportförbundet 2009: 17).

När ridlärarna ger eleverna olika instruktioner ställer ridlärarna krav på eleverna som måste aktivera sin hjärna för att få hästen att jobba med dem. Enligt Zetterqvist Blokhuis (2004: 31–32) fungerar sambandet mellan instruktion och kunskap så att när en individ får en instruktion provar individen instruktionen och informationen samlas i korttidsminnet men när individen har omvandlat den nya informationen till kunskap lagras den i individens långtidsminne. Eleverna lagrar då den ämnesspecifika terminologin i sitt långtidsminne när de har hört den ända från första ridlektionen. Båda ridlärarna använder till stor del konsekvent ämnesspecifik terminologi under sina

ridlektioner. Det förekommer undantag men ridlärarna är insatta i den ämnesspecifika terminologin vilket framkommer ur talturerna under ridlektionerna.

4.3 Ridlärarnas förmedling av information på båda språken

I det här avsnittet diskuterar jag om det finns olikheter i instruktionerna som ridlärarna ger på båda språken till hela gruppen, i de kollektiva talturerna. Jag analyserar om det har någon betydelse ur ett pedagogiskt perspektiv om instruktionerna är olika innehållsligt beroende på språket. Enligt Palojärvi m.fl. (2016) är det viktigt i tvåspråkig undervisning att läraren kan använda båda språken i undervisningen på ett varierande sätt samt att läraren behärskar språken i olika situationer. Om man inte är van vid att använda två språk i samma situation kan det kännas krävande för läraren. (Palojärvi m.fl. 2016: 15, 45) Både ridlärare 1 och 2 använde språken på ett naturligt sätt under ridlektionerna och varierade på vilket språk de började ge de kollektiva talturerna.

Under ridlektion 1 förekommer det att ridlärare 1 ger olika information under en del av de kollektiva talturerna beroende på språket i talturen (se exempel 25).

(25) R1T132: "Hidastakaapa pikkusen. Ni får ta och stanna allihopa"

I exempel 25 ger ridlärare 1 som instruktion på finska att eleverna ska sakta ner men på svenska ger hon instruktionen att eleverna ska stanna. I den här talturen ger ridlärare 1 olika instruktion beroende på språket vilket kan leda till att en del av eleverna inte stannar utan saktar av lite medan de elever som lyssnar på de svenska instruktionerna stannar helt. Ur sammanhanget där talturen används kan man anta att ridlärare 1 redan ser att de elever som hon talar finska har börjat sakta av och därför går hon vidare med att konstatera att eleverna kan sakta av lite istället för säga att de ska stanna.

(26) R1T114: "Vi får ta och göra en sån övning att vid E bokstaven svänger ni hästen på en jätte stor volt o lyfter galopp på den volten.
R1T115: "Elikkä tehdään sellainen harjoitus että E kirjamen kohdalla joka on se tallinpuoleisen pitkäsivun ensimmäinen kirjain niin siitä lähdette

kääntämään hevosta isolle ympyrälle ja nostatte siinä ympyrällä laukan. Mieluusti silleen, että heti kun lähette kääntämään sille ympyrälle niin heti silloin nostatte laukan.”

I exempel 26 utelämnar ridlärare 1 information på svenska. På svenska ger hon endast instruktionen om vad som ska göras och var men hon preciserar inte sina instruktioner. På finska ger hon en tydlig instruktion på var uppgiften ska genomföras och hur hon vill att uppgiften ska gå till. I den finska instruktionen förklarar ridlärare 1 var i manegen bokstaven som hon talar om finns vilket hon inte gör på svenska. Skillnaden kan bero på att de elever som ridläraren kommunicerar på svenska med har haft en längre paus i ridningen och ridläraren har därför lägre krav på hur de utför uppgiften.

(27) R1T79:”Hyvä ja sit lähdetään uudestaan liikkeelle. Ni får komma framåt igen i skritt.”

I exempel 27 framkommer det inte i talturen på finska att i vilken gångart eleverna ska sätta igång hästarna. Här kan det bero på att ridläraren antar att eleverna sätter igång hästarna i skritt om ridläraren inte har gett andra instruktioner.

Under ridlektion 1 förekom det att ridläraren gav endast en del av eleverna instruktioner och inte återgav instruktionen på det andra språket.

(28) R1T155: Lillin kanssa ja Ekin kanssa tullaan vielä yksi iso voltti.

I exempel 28 ger ridlärare 1 endast de finstalande eleverna instruktioner. Ridläraren återger inte informationen på svenska eller ger de svensktalande eleverna någon egen uppgift. Det här kan bero på att ridläraren anser att det är endast de finstalande eleverna som ska göra uppgiften en gång till och då får de svensktalande eleverna vänta tills ridläraren ger nästa instruktioner.

Under ridlektion 2 förekom det också att ridläraren gav olika instruktioner till eleverna beroende på språket.

(29) R2T16:”Te voisitte sitten ravissa vaihtaa suuntaa. Eli tehdä täyskaarron omilla paikoillanne. ”

R2T17:”Ni får göra volt tillbaka. På egen plats.”

I exempel 29 ger ridlärare 2 på finska instruktionen att eleverna ska byta varv i trav men på svenska ger ridläraren endast instruktionen att eleverna ska byta varv. I det här exemplet kan man anta att ridläraren inte preciserar sin instruktion på svenska för att hon redan har gett instruktionen på finska och de finska eleverna har redan påbörjat uppgiften. Då kan eventuellt ridläraren anta att de svenska eleverna ser i vilken gångart uppgiften ska utföras eller så rider eleverna redan i trav.

(30) R2T117:”Okei, ottakaa kaikki ihan pieni hetki taukoa. Uraa pitkin. Ta alla lite skritt längs med spåret.”

I exempel 30 ger ridlärare 2 på finska endast instruktionen att eleverna ska ta en liten paus längs med spåret men förtydligar inte för eleverna att de ska göra det i skritt. I den svenska instruktionen säger hon att eleverna ska skritta längs med spåret. Eleverna rider trav innan den här instruktionen vilket betyder att eleverna eventuellt även kan tro att de ska fortsätta att trava men det kan även vara så att eleverna är vana vid att ridlärare 2 endast säger att de ska ta en liten paus och att det betyder att de tar ner till skritt.

(31) R2T37: ”Ja tehdään sitten tänne tallinpuoleiselle pitkälle sivulle ennen kuin me lähetään, sit kohta laukkamaan niin muutaman kerran harjoitusravista pysähdys ollaan hetki paikoillaan ja sitten ravia eteenpäin. Elikkä tänne mun kohdille eli aika keskelle pitkää sivua. Istutte siis harjoitusraviin ja koitetaan sitten pysäyttää ravista.”
R2T40:”Så här var jag står gör vi några gånger via kort trav att vi stannar hästen från trav o sen iväg i trav igen.”

Ur exempel 31 framgår det att ridlärare 2 inte ger samma instruktion på båda språken. På finska förklarar hon tydligare var uppgiften utförs samt varför uppgiften görs. På svenska berättar hon vad som ska göras och var. Eftersom hon gav några individuella instruktioner mellan talturerna kan man anta att eleverna redan har påbörjat uppgiften och därför väljer ridläraren att inte förklara uppgiften på svenska lika tydligt som på finska. Man kan även anta att ridläraren inte anser att all den information som hon gav på finska behövs för att eleverna ska kunna utföra uppgiften på ett korrekt sätt. På svenska är instruktionen kortare men eleverna får ändå den informationen som de behöver för att kunna utföra uppgiften.

- (32) R2T100:”Tulkaa vaan ja varsinkin nämä pienet poni voi tulla paremmilla välimatkoilla lähekkäämmiin. Ne on vaan nämä isot hevoset jotka tarvii vähän enemmän tilaa.”(Kom bara och speciellt de här små ponnyerna kan komma med bättre mellanrum, de kan komma närmare varandra. Det är endast de här stora hästarna som behöver lite mer utrymme.)

I exempel 32 ger ridlärare 2 endast instruktionen på finska och återger inte samma instruktion på svenska under lektionen. Det här kan bero på att det är de finska eleverna som rider på ponnyerna och ridlärare 2 anser att det här är sådan information som inte de elever som kommunicerar på svenska med ridläraren behöver eftersom det inte berör dem.

Under både ridlektion 1 och ridlektion 2 förekom det att ridlärarna gav kollektiva instruktioner på båda språken som inte motsvarade varandra. Eftersom jag inte har filmat mina ridlektioner har jag inga observationer på om betydelskillnaderna i talturerna påverkade hur eleverna utförde uppgifterna där det förekom betydelskillnader beroende på språket. I det inbandade materialet finns det inte med talturer där ridlärarna skulle säga på nytt de talturer som hade olika betydelseinnehåll för att tydliggöra för eleverna betydelseinnehållet i instruktionen. Det här tyder på att eleverna har gjort uppgifterna korrekt även om talturens innehåll inte har varit samma på båda språken.

Jag antar att eftersom det inte i materialet framkommer att eleverna skulle ha gjort uppgifterna på ett annat sätt även om instruktionerna var olika beroende på språket att betydelseinnehållet inte påverkade eleverna på ett negativt sätt. Ur materialet kan det tolkas att eleverna har utfört uppgifterna på samma sätt oberoende vilket språk ridläraren talar med dem. Utgående från materialet och min analys har det inte framkommit att även om det fanns betydelskillnader i talturernas innehåll beroende på språket att eleverna skulle ha påverkats negativt av dem ur ett pedagogiskt perspektiv.

4.4 Ridlärarnas sätt att förmedla sina instruktioner

Ridlärare 1 har under ridlektion 1 sammanlagt 168 talturer. Under sina talturer ger hon instruktioner och frågar ofta även eleverna hur det känns när de rider. Ridlärare 1 hör enligt Lundsjo Kvarter kategorisering av ridlärare till den grupp ridlärare som anser att det är viktigt att ge eleverna tydliga instruktioner för att de ska kunna utföra en uppgift på bästa möjliga sätt (Lundsjo Kvarter 2013: 51). Ridlärare 1 hör även till den kategorin ridlärare som har valt yrket utifrån att hen vill lära ut ridning till eleverna och inte till den grupp som valt yrket för att hen får jobba med hästar. (Lundsjo Kvarter 2013: 51–52)

Det här kan man se i exempel 33 där ridläraren ger en förklaring till eleverna varför de skall ge långa tyglar åt hästarna. Ridläraren ger eleverna en förklaring till en instruktion som hon har gett eleverna för att eleverna ska veta varför de gör uppgiften. På ridlektion 1 var det endast vuxna elever vilket kan påverka att ridläraren valde att förklara varför de gör denna uppgift. Enligt Lundsjo Kvarter (2013: 57) är det mer vanligt att man ger en förklaring till uppgiften när man undervisar vuxna än när man undervisar barn.

- (33) R1T95”Grejen med långa tyglar är att om de skrittar ordentligt när ni ger dem längre tyglar så gör det att de sträcker på ryggen och har möjlighet att sträcka på dom där ryggmusklerna som helt enkelt de behöver när vi rider med dem.”

Ridlärare 1 korrigerar även eleven genom att ge en förklaring varför eleven ska ändra ställning på handen (se exempel 34).

- (34) R1T80: ”Bra, försök att Ella och lyfta tummarna uppåt därför att om du trycker handen neråt så har du onödigt hård hand. Om du håller tummarna uppåt så är det mycket lättare att ha mjukare händer.”

I exempel 34 korrigerar ridlärare 1 eleven samt ger henne instruktion hur hon ska ändra sin hand för att den ska bli mjukare.

Ridlärare 1 vill uppmuntra sina elever genom att ge dem förklaringar till varför man ska göra på ett visst sätt och på samma gång får eleverna en bättre förståelse för varför det är viktigt att till exempel bära händerna på ett visst sätt.

- (35) R1T46:”Bra försök Anna ta o klappa honom med innerhanden för hela handen framåt bra, därför att det är jätte bra sätt till att kolla om man har ytterskänkel i bruk. Om ytterskänkel inte rör vid hästens sida när man klappar med innerhanden så fortsätter han inte på samma volt utan han börjar troligen fara rakt framåt. och då kan man tänka att okej, det gäller att få den där yttre foten längre bakåt för att få den att funka.”

I exempel 35 ber ridlärare 1 eleven att klappa hästen för att kunna kontrollera hur bra eleven har hästen mellan sina hjälper. I exemplet ger ridläraren även en förklaring till varför hon vill att eleven ska göra så. Ridlärare 1 ger ofta en förklaring till varför man ska göra på ett visst sätt. Det här kan bero på ridlärarens sätt att undervisa men även på det att eleverna är vuxna och man enligt Lundesjö Kwart ofta ger en förklaring till vuxna elever.

Ridlärare 2 har under sin ridlektion 2 endast barn eller ungdomar som är i åldern 12 till 17 år vilket man kan se i materialet genom att hen ger mycket tydliga instruktioner till vad de ska göra men förklarar inte till stor del varför de gör de här olika övningarna. Ridlärare 2 har genom hela ridlektionen kortare talturer än ridlärare 1 vilket kan bero på sättet att undervisa samt på att eleverna på ridlektion 2 är barn eller ungdomar.

- (36) R2T1:”Hyvä, eli koitetaan saada kaikki hevoset toimimaan hyvin ravissa. Vi försöker få alla hästar att fungera bra i trav”

I exempel 36 ger ridlärare 2 eleverna en instruktion att de skall försöka få hästarna att fungera bra i trav men hon kommenterar inte varför det är viktigt att hästarna fungerar bra i trav. Instruktionen är även ganska kort vilket kan bero på att ridläraren vill hålla instruktionen så enkel som möjlig. Det här kan bero på att ridläraren anser att det inte behövs någon förklaring till det eller så anser hen som Lundesjö Kwart konstaterar att till barn vill man ge tydliga instruktioner och man utelämnar ofta förklaringen till varför man utför uppgiften.

Under ridlektion 2 påminner ridlärare 2 eleverna om att de ska tacka hästarna om de gör rätt.

- (37) R2T60:”Muistatte kiittää kun on mennyt oikein, niin hevonenkin on tyytyväinen ja tietää mitä me haetaan. Jos se tietää et me vähän kiitetään niin se tekee paljon mielummin ne asiat.” (Kom ihåg att tacka hästarna när de har gjort rätt för då blir de nöjda och vet vad vi vill. Om hästen vet att vi tackar den gör den sakerna gärna.)

Exempel 37 visar att ridlärare 2 anser att det är viktigt att eleverna lär sig att berömma hästarna. Ridlärare 2 tar hänsyn till hästen genom hela ridlektionen. Man kan kategorisera ridlärare 2 till de ridlärare som enligt Lundesjö Kwart (2013: 51–52) anser att det är viktigt att eleverna får rida mycket eftersom hon i slutet av lektionen påpekar att det är viktigt att eleverna utvecklar sin balans och att allas balans har blivit bättre (se exempel 37). Därmed hör även ridlärare 2 hör till den kategori av ridlärare som har valt yrket utgående från att hen vill lära ut kunskap till sina elever.

- (38) R2T158:”Oikein hyvä siellä on kyllä paljon kehittynyt kaikilla tasapaino ne on hyviä nää harjoitukset kun mennään ilman jalustimia niin se on tottakai aina pieni riski mutta ei se tippuminenkaan niin paha asia oo kunhan ei käy mitään. usein ei käykään mutta kun niistä ei aina voi olla vaan varma. ” (Det är riktigt bra. Allas balans har utvecklats och de här övningarna när vi rider utan stigbyglar är självklart en liten risk men en att falla av är inte en farlig sak så länge det inte händer nåt, oftast händer det inget men alltid kan man inte vara säker på det.)

I exempel 38 berättar ridlärare 2 att det är viktigt att eleverna övar på sin balans men det finns även risker med de här övningarna där eleverna rider utan stigbyglar. Det är även den enda talturen under ridlektionen där ridläraren beskriver vilka risker det finns med uppgiften som eleverna har utfört. Jag tolkar den här talturen i mitt material som en taltur där ridläraren ger en kort förklaring till en uppgift samt där hon beaktar de stadgar som finska ryttarförbundet har kring att ridlärarna ska informera eleverna om vilka risker det finns i ridningen (Srl:n jäsentalli 2016).

- (39) R2T133:”Ja taas kun me mennään ilman jalustimia tai sitä harjoitusravia niin keskittykää omaan asentoon, jalat jää silti lähelle kylkiä, kantapäät alas. Mieltikää, et saatte tosi pitkät jalat hevosen kylkiä pitkin. Eli jos ne

nousee ylös, ja polvi taittuu niin tulee tosi vaikea istua. Eli kouluratsastuksessa muutenkin niin jalkojen pitäis olla lähellä hevosen kylkiä ja teillä ei voi olla liian lyhyet jalustimet kun meette koulua eli silloin ihan pakko olla vähäsen pidemmät jalustimet.”

(Nu igen när vi rider utan stigbyglar eller övningstrav är det väldigt viktigt att ni koncentrerar er på er egen position, benen lämnar ändå nära sidorna och hämlarna ner. Tänk på att ni får jätte långa ben längs med hästens sidor. Ifall benen kommer upp och knäna böjs blir det väldigt svårt att sitta. Alltså i dressyr borde benen vara nära hästens sidor och ni kan inte ha för korta stigläder när ni rider dressyr utan ni måste ha lite längre stigläder då.)

I exempel 39 ber ridlärare 2 eleverna att koncentrera sig på den egna sitsen och då påpekar hon vad hon vill att eleverna speciellt ska beakta. Ridlärare 2 ger väldigt konkreta exempel på vad hon vill att eleverna ska göra och det här kan bero på att det är endast ungdomar under ridlektionen. Enligt Lundesjö Kvart (2013: 51) är det ofta till barn som man ger korta och konkreta instruktioner. Ridlärare 2 ger korta förklaringar till varför hon vill att eleverna ska göra på ett visst sätt. Genom att berätta konkret att det blir svårare att sitta försöker ridlärare 2 få eleverna att sitta med långa ben på hästarna.

- (40) R2T91:”Kom ihåg att säga prrr såå... bra lyft o luta bak. Om vi lutar framåt så lossnar din rumpa från sadeln o då får han fara så hårt som han vill. Sitt kvar o luta bakåt. Det är nu ganska bra nu redan. Kolla att du inte i misstag gör själv någonting för att be honom att fara hårdare.”

I exempel 40 ger ridlärare 2 först en instruktion till eleven om hur hon ska göra. Sedan fortsätter hon talturen med att berätta varför man ska luta sig bakåt istället för framåt. Här ger ridläraren en förklaring till eleven varför hon inte ska luta framåt. Innan hon avslutar talturen påpekar hon även till eleven att hon ska vara noggrann med att hon inte själv gör något som får hästen att gå hårdare.

4.5 Elevtilltal och röst användning

I det här avsnittet kommer jag att diskutera hur ridlärarna har valt att använda språken under sina ridlektioner för att kommunicera med eleverna samt hur de tilltalar sina elever när de ger dem individuella instruktioner. Jag analyserar även ridlärarnas röst användning

under ridlektionerna. Under både ridlektion 1 och 2 använde båda ridlärarna ett språk med en person som Baker (2006: 8) anser att tvåspråkiga personer gör när de är i en situation där det finns personer som inte förstår båda språken.

Båda ridlärarna hade ett asymmetriskt samtal med sina elever under ridlektionerna eftersom ridlärarna är i en expertroll och eleverna är i lekmännens roll under ridlektionen (Garne 1992: 109). Under båda ridlektionerna är det ridlärarna som talar och instruerar eleverna under ridlektionen. Ridlärarna upprätthåller samtalet utan att förvänta sig svar av eleverna. Ridlärarna vill att eleverna ska svara på instruktionerna genom att utföra uppgiften med hästen.

Under ridlektionerna kan man anta att ridlärarna till en del använder sig av inlärningsmetoden total fysisk respons. Det kan man anta eftersom enligt Richards & Rodgers (2015: 282) handlar inlärningsmetoden om att läraren ger instruktioner som eleven utför fysiskt. I inlärningsmetoden vill man att individen ska ta till sig kunskap genom att utföra fysiska aktiviteter. Det här sker under båda ridlektionerna. Det är väldigt få gånger under ridlektionerna som eleverna frågar eller kommenterar ridlärarnas instruktioner.

- (41) R2T36:”Tehdään sitten tänne tallinpuoleiselle pitkälle sivulle ennen kuin me lähetään sitten laukkamaan kohta niin muutaman kerran harjoitusravista pysähdys ollaan hetki paikoillaan ja sitten ravia eteenpäin.”(Vi gör här på långsidan mot stallet innan vi börjar galoppera snart, några gånger från övningstrav halt. Vi är en stund på stället och sedan trav framåt.)

I exempel 41 ger ridlärare 2 eleverna en uppgift som hon förväntar sig att eleverna utför. Eleverna bekräftar för ridläraren att de förstått uppgiften genom att utföra uppgiften på det sätt som ridlärare 2 har önskat att den ska utföras.

- (42) R1T63:”Ni får ta självständigt o byta varv.”

I exempel 42 ger ridlärare 1 en kort och konkret instruktion till eleverna. I instruktionen ber ridläraren eleverna att byta varv men säger inte på vilket sätt. Här kan man anta att

ridläraren använder sig av metoden total fysisk respons eftersom ridläraren berättar vad hon vill att eleverna ska göra och förväntar sig att eleverna utför uppgiften (Richards & Rodgers 2015: 281). Ridläraren anser att eleverna har bytt varv så många gånger att de kan utföra det utan att ridläraren ger fler instruktioner till hur det ska utföras.

Båda ridlärarna har till stor del korta instruktioner till sina elever vilket är kännetecknande för talspråk. Ridlärarna använder väldigt lite tvekljud eller pauser i sina talturer vilket man kan anta att förekommer eftersom alla talturer inte är planerade i förväg. Enligt Garne & Strömquist kan en talare som har sina åhörare i samma rum använda sig av uttryck som ”det där” eller ”där”. (Garne & Strömquist 1992: 196–199) Det här förekommer under ridlektion 1 (se exempel 12).

(43) R1T38: ”Ni får ta alla o svänga hästarna på en jättestor ändvolt i den här ändan så att ni kommer o svänger i mitten av den här öppningen.”

I exempel 43 säger ridlärare 1 att eleverna får göra en stor volt i den här ändan vilket för en person som inte befinner sig i samma utrymme som ridläraren är omöjligt att veta i vilken ända av manegen som ridläraren vill att eleverna ska göra volten i. Det här är ett tydligt exempel på hur man i talat språk kan använda sig av uttryck som *där* eller *det där*. I talat språk kan man också om personen man talar till är i samma utrymme använda sig av kroppsspråk och peka på stället som man talar om.

Under ridlektion 1 tilltalar ridlärare 1 eleverna för de individuella instruktionerna genom att påbörja talturen med att säga elevens eller hästens namn som eleven rider på. Ridlärare 1 påbörjar även sina talturer till eleverna genom att ge ett berömmande ord såsom fint eller bra innan hon tilltalar eleven med namn eller med hästens namn som eleven rider på. Ridlärare 1 använder sig av några av de grundprinciper som det enligt Lundsjo Kwart (2013: 67, 70) finns inom ridning eftersom hon motiverar eleverna genom att berömma dem samt ge dem verktyg till att utföra uppgifterna på ett korrekt sätt.

Ridläraren ger även konkreta instruktioner (se exempel 12) vilket underlättar för eleverna att utföra uppgifterna när de vet exakt vad de ska göra (Lundsjo Kwart 2013: 70).

- (44) R1T97:”Lillin kanssa kokeilet saada vähän paremman tilan niin, että pystyt ratsastamaan omia teitä, ettei sit toisten takia kokoajan tarvitse siirtyä ja kääntyä.” (Försök med Lilli få lite mer utrymme så att du kan rida egna vägar och så att du inte hela tiden måste för andras skull svänga och bryta av.)

Ur exempel 44 framgår det att ridläraren tilltalar eleven genom att påbörja talturen med att säga hästens namn som eleven rider på. Genom att tilltala eleven genom att säga hästens namn avgränsar ridläraren talturen till att endast beröra en elev. Eleverna är medvetna om namnen på hästarna som de rider på.

- (45) R1T76:”Bra där får du Anna ta och klappa lite extra med innerhanden. Bra.”

I exempel 45 börjar ridlärare 1 talturen genom att ge beröm och genom att använda pronominet *du* avgränsar ridläraren talturen till att gälla endast någon viss person och efter pronominet använder hon elevens namn som berömmet är riktat till. Redan med språkvalet i den här talturen avgränsar ridläraren talturen till att gälla endast den grupp elever som ridläraren talar svenska med.

- (46) R1T162:”Emmi tänään sulla oli tsemppaus päivä. Ei voi aina voittaa mutta aina voi kaikesta oppia. Ja tänään opimme sen, että Simballa on välillä jarrut hukassa.” (Emmi idag fick du kämpa. Man kan inte alltid vinna men man kan alltid lära sig. I dag lärde vi oss att Simbas bromsar ibland är försvunna.)

I exempel 46 börjar ridläraren talturen genom att tilltala eleven med hennes namn. När ridläraren börjar talturen med att säga elevens namn avgränsar ridläraren talturen till att endast gälla en person.

Ur exemplet 46 framgår det att ridläraren småpratar med eleven i slutet av lektionen kring hur lektionen har gått. Ridlärare 1 vill i sin taltur med eleven berätta för eleven att även om början av ridlektionen var lite tuff kan man alltid lära sig av det som har varit svårt. I den här talturen gör ridläraren en återkoppling till det som tidigare har skett under ridlektionen. Det här skulle inte vara möjligt att göra i en skriven text men i den här

kontexten är det möjligt eftersom båda parterna i samtalet vet vad talaren syftar på. Ridläraren väljer troligen att diskutera hur det kändes samt hur det gick under ridlektionen i slutet av lektionen eftersom hon då kan koncentrera sig på en elev i taget när alla elever skrittav hästarna. Då är det lugnare i manegen och även eleverna har möjlighet till att reflektera över hur deras ridning har gått den här gången.

Ridlärare 2 tilltalar inte eleverna under ridlektionen med hästnamn utan hon använder sig alltid av att tilltala eleverna med deras namn. Ridlärare 2 använder sig inte av att börja en individuell taltur med att säga elevens namn utan hon börjar ofta talturen med att ge beröm och sedan avgränsar hon talturen genom att tillägga den elevs namn som instruktionen berör (se exempel 47).

- (47) R2T68:”Hieno pysähdys, hyvä ne paranivat tosi paljon Niina ne siirtymiset sillä.” (Fin halt, bra, de blev mycket bättre Niina de här övergångarna med den.)

I exempel 47 kan man anta att den elev som ridläraren tilltalar är den elev som precis då rider förbi ridläraren när ridläraren ger en individuell instruktion till eleven eftersom det inte ur talturens början framgår till vem ridläraren ger instruktionen. Ur talturen framgår det att eleven håller på med uppgiften som ridläraren tidigare har gett anvisningar till samt att eleven utför uppgiften på ett korrekt sätt. I den här situationen kan man anta att ridläraren använder sig av omedelbar återkoppling som är möjlig eftersom det en är situation där båda deltagarna är närvarande (Garme & Strömquist 1992: 196).

Ridlärare 2 tilltalar även ryttarna utan att tilltala dem genom att säga deras namn. Hen anser antagligen att eleven som vid tillfället håller på med någon av uppgifterna vet vem hen tilltalar och därför väljer hon att inte tilltala eleverna med deras namn innan hon ger sitt beröm eller sin instruktion till eleven.

- (48) R2T52:”Noni hieno hyvä. Ja hyvä kun päästit vähän ohjasta heti ku se pysähtyi, niin se pitää tehäkin muuten ne rupee vähän taistelee sitä ohjaa vastaan” (Fint, bra. Du släppte lite på tygeln direkt när den stannade så ska man göra det också, annars kan de börja gå emot tygeln.)

I exempel 48 ger ridläraren beröm och förklarar kort för eleven varför hen gjorde rätt och vad som kan ske om man inte gör uppgiften på ett korrekt sätt. I den här talturen framgår det inte vem ridlärare 2 ger sin kommentar åt men jag tolkar det som att både ridläraren och eleverna vet vem instruktionen och kommentaren berör under ridlektionen. Under ridlektion 2 är det tydligt att ridlärare 2 inte alltid uttalar vem hon ger sina instruktioner till men genom att man i talspråket kan ge omedelbar återkoppling samt genom att alla deltagare befinner sig i samma situation kan ridlärare 2 anta att eleverna vet vem hon riktar sina instruktioner till (Garme 1992: 196).

- (49) R2T84: ”Niina laukka näytti super hyvältä. Katot vaan, et ohjat säilyy tuntumalla. Jos käsi menee eteen sä näet et ne on vähän löysät, ei sais olla yhtään löysät ne ohjat.” (Galoppen såg superbra ut. Se bara till att du håller stödet i tyglarna. Om handen går fram ser du att tyglarna är lite långa. Tyglarna får inte alls vara lösa.)

Lundesjö Kvart (2013: 51, 70) påpekar att det är vanligt att ridlärarna ger både långa och korta instruktioner till eleverna individuellt. Instruktionerna ska vara tydliga och konkreta för att eleven ska ha lätt att förstå vad ridläraren vill. I exempel 49 tilltalar ridlärare 2 sin elev utan att säga elevens namn. I talturen framgår det att ridläraren tilltalar en elev samt att ridläraren antar att eleven vet att hon talar med henne. I talturen ger ridläraren beröm till eleven om hur en del av uppgiften har gått. Sedan tillägger ridläraren vad eleven ska tänka på samt rätta i sin ridning. Talturen är lång men det finns både korta och långa meningar i talturen som gör det lättare för eleven att följa instruktionen. Ridlärare 2 förklarar inte för eleven varför man inte ska ha långa tyglar vilket kan bero på att eleven är ett barn och enligt Lundesjö Kvart (2013: 57) ger man barn konkreta instruktioner och ger inte lika ofta som till en vuxen förklaring till att varför man ska göra på ett visst sätt.

- (50) R2T169: ”Oikein hyvä siellä on kyllä paljon kehittynyt kaikilla tasapaino ne on hyviä nämä harjoitukset kun mennään ilman jalustimia. Se on totta kai aina pieni riski mutta ei se tippuminenkaan niin paha asia oo kunhan ei käy mitään. Usein ei käykään mutta kun niistä ei aina voi olla varma.” (Det är riktigt bra. Allas balans har utvecklats och de här övningarna när vi rider utan stigbyglar är självklart en liten risk men att ramla av är inte en farlig sak så länge det inte händer nått, oftast händer det inget men alltid kan man inte vara säker på det.)

I exempel 50 ger ridlärare 2 i slutet av lektionen beröm till hela gruppen samt diskuterar hur det har gått för eleverna under ridlektionen. Ridlärare 2 diskuterar även vilka risker det finns när man gör sådana här övningar.

Båda ridlärarna diskuterar först i slutet av lektionen med eleverna kring hur det kändes att rida samt hur ridlektionen gick. Valet att ge eleverna feedback först i slutet av lektionen kan bero på att ridlärarna vill att eleverna ska känna sig avslappnade och självsäkra på hästen vilket enligt Talvitie (2012: 8) är nyckeln till utveckling inom ridning. Ridlärarna använder sig av återkoppling av olika händelser under ridlektionen för att kunna kommentera hur de olika uppgifterna har gått samt för att få höra hur eleverna har upplevt de olika uppgifterna under ridlektionerna.

Båda ridlärarna är konsekventa med att tala med alla elever i slutet av lektionerna samt ge dem en positiv kommentar. I materialet framkom det inte någon märkbar skillnad mellan hur ridlärare 1 ger feedback till vuxna och hur ridlärare 2 ger feedback till barn. Eftersom båda ridlärarna ger alla elever feedback i slutet av lektionen individuellt tyder det på att ridlärarna vet att alla elever utvecklas i olika takt i sin ridning (Talvitie 2012: 9).

Enligt Blokhuis Zetterqvist (2004: 97-99, 101) ska ridläraren lägga upp mål med eleverna för att motivera eleverna inom ridning. Det är viktigt för att motivera eleverna inom ridning. Under de två ridlektionerna som jag observerade talade varken ridlärare 1 eller ridlärare 2 om mål som eleverna hade individuellt eller vilka mål gruppen hade. Det kan vara att ridlärarna diskuterar målen med eleverna endast efter en viss period eller så har ridskolan valt att inte lägga upp mål för eleverna.

Ridläraren har en viktig roll när hen utbildar eleverna för att de ska kunna behandla hästarna på ett tryggt och korrekt sätt. Det här kräver av ridläraren att hen har goda kunskaper inom ridning samt många års erfarenhet av hästar. För att bli en bra ridlärare krävs det att ridläraren har ett stort intresse för hästar samt att hen vill lära ut kunskap till eleverna. (Svenska ridsportförbundet 2009: 13) Båda ridlärarna i min forskning visar med

sitt positiva sätt att undervisa samt uppmuntra eleverna att de har ett stort intresse för hästar och att de vill lära ut sin kunskap till sina elever.

Ridlärare 1 talar genom hela ridlektionen med en mjuk och trevlig röst. Ridläraren skapar med sin röst en lugn och trygg känsla för eleverna under ridlektionen. Ridläraren använder sig av en låg men bärande röst vilket tyder på att ridlärare 1 är medveten om hur hon ska använda sin röst för att den ska höras samt för att hon ska kunna använda den genom hela ridlektionen. Ridlärare 1 pratar inte långsamt vilket enligt Zetterqvist Blokhuis (2004: 27) underlättar för eleverna att uppfatta vad ridläraren säger. Även om Ridlärare 1 inte talar långsamt anser jag inte att det skulle vara svårt att uppfatta ridlärarens instruktioner eftersom hon ger korta och tydliga instruktioner. I följande exempel (exempel 51) försöker ridlärare 1 under ridlektion 1 hjälpa en elev att få hästen att sakta av.

- (51) R1T58: ”Prprrrr prprrrrrrrrrprrrrr..Sun pitää ottaa napakammin ulkoa koska nyt se menee sen takia, hyvä. Päästä sisäohja pidemmäksi, älä jännitä jalkoja ja anna sen lähteä kävelemään. Päästä pitemmäks sisäohja hyvä ja ajattele rentouta, pakotat jalat rennoiksi. Helpommin sanottu kuin tehty. Hyvä.” (Prrrr prrrr. Du måste ta tydligare på yttertygel för nu går den bara därför, bra. Ge längre innertygel, slappna av i benen och låt den gå. Släpp innertygeln längre, bra och tänk slappna av och tvinga dina fötter att slappna av. Det är lättare sagt än gjort.)

Ur exempel 51 framgår det att ridlärare 1 försöker lugna ner hästen genom att säga prr (som är ett kommando som man ger hästen då man vill att den ska sakta ner farten) när eleven inte själv får hästen att sakta ner. Här använder ridläraren som Lundesjö Kvart (2013: 70) påpekar sin egen röst för att få hästen att sakta av. Hästarna känner igen ridlärarens röst vilket kan påverka att hästen saktar av när ridläraren med en lugn och trygg röst försöker få hästen att sakta av med kommandot.

- (52) R1T10:”Dina et sinä voi mennä talliin. Hon var så jaha där bor jag. Men dit kan vi inte fara.”

I exempel 52 tilltalar ridlärare 1 hästen Dina. Under ridlektion 1 förekommer det några talturer där ridläraren tilltalar hästarna. Under ridlektion 2 förekommer det inte talturer där ridläraren skulle tilltala hästen.

Ridlärare 2 använder genom hela ridlektionen en lugn och behaglig röst. Hon håller samma ton i rösten genom hela lektionen samt talar i långsam takt vilket gör det lätt för eleverna att följa hennes instruktioner. Under hennes ridlektion behöver hon inte hjälpa eleverna till att få hästarna att samarbeta vilket gör att det inte finns exempel på hur hon använder rösten för att påverka hästarna i materialet. Ridlärare 2 kommunicerar inte under ridlektionen med hästarna genom rösten utan hon kommunicerar endast med ryttarna. Ridlärare 2 höjer sin röst tydligt en gång under lektionen för att fånga elevernas uppmärksamhet.

(53) R2T108:”Tytöt! Ei auta. Haloo joku saa tulla, tulkaa.” (Flickor! Det hjälps inte. Hej, nu får någon komma!)

I exempel 53 väcker ridläraren eleverna med att höja rösten och ropa *flickor* eftersom det framgår ur det inbandade materialet att alla elever är i andra ändan av manegen och ingen gör uppgiften som de har fått instruktioner till. Genom att höja rösten men ändå hålla en positiv och uppmuntrande ton vill ridlärare 2 väcka eleverna till att påbörja uppgiften. På ridlektion 2 är alla elever barn vilket kan påverka att ridläraren påminner eleverna på nytt om att de ska påbörja uppgiften. Instruktionen är kort och tydlig vilket enligt Lundesjö Kvart (2013: 70) är bra eftersom mottagarna är barn som behöver korta och konkreta instruktioner.

Odqvist (2007: 15) konstaterar att välutbildade och motiverade ridlärare bemöter sina elever på ett positivt sätt. Det framgår i mitt material att ridlärarna i min avhandling är positiva till sina elever samt försöker motivera dem i ridningen genom att ge dem beröm när de gör rätt. Under de här två ridlektionerna har ridlärarna läst bra av både häst och ryttare vilket framgår ur exempel 51. Ur exemplet framgår det att ridlärare 1 har märkt att eleven har utmaningar med hästen och då försöker ridlärare 1 hjälpa eleven med sina instruktioner. Enligt Zetterqvist Blockhuis (2004: 19) är det en viktig egenskap hos en

duktig ridlärare att kunna läsa av situationen och agera utifrån vad som behövs. I den situationen som återges i exempel 51 behövde rytturen hjälp med att sakta av sin häst.

Under de två ridlektionerna som ridlärare 1 och ridlärare 2 har talar de med en lugn och behaglig röst. Ridlärarna talar tydligt och ger eleverna tydliga instruktioner vilket stöder elevernas inläring. Genom att ridlärarna har genom hela ridlektionerna lugna röster ger de eleverna trygghet och möjlighet att utvecklas i ridningen. Ur ett pedagogiskt perspektiv påverkar ridlärarnas röst användning eleverna positivt.

4.6 Ridlärarnas kodväxling under ridlektionerna

Under ridlektionerna sker det kodväxling som kan vara både medvetet och omedvetet. Ridlärarna försöker hålla isär språken för att eleverna ska ha lätt att följa vem ridlärarna talar till. Det här underlättar för eleverna eftersom ridlärarna inte alltid börjar sina talturer med att tilltala en elev vid namnet. Ridlärarna kan även först ge en instruktion och först i slutet av talturen tilltala eleven som instruktionen berör med hennes namn. Båda ridlärarna i materialet är konsekventa med att använda ett språk med en person vilket även Baker (2006: 8) konstaterar att tvåspråkiga individer oftast är i ett samtal eller i en situation där det finns enspråkiga individer med.

- (54) R2T173:”Bra Karin det gick ju fint o så tänkte jag när han ökade traven innan galoppen att nu far han iväg som en raket men ändå var ju inte galoppen nå *paha*. Då när han kom så drog han ganska hård galopp också men det har blivit mycket bättre nu med tiden och du rider ju nog honom bra. Klart det är svårt när det är mycket folk när han är så stor o har som så stora rörelser och får fast alla.”

I exempel 54 återkopplar ridlärare 2 till händelser under ridlektionen vilket hon kan göra när båda individerna har upplevt samma situation. I exempel 9 använder ridläraren i sin taltur kodväxling. Ridläraren använder här en intrasentiell kodväxling vilket betyder att det sker en kodväxling med ett ord (Berglund 2008: 96). Ur talturen kan man anta att ridlärare 2 vill med att använda det finska ordet beskriva situationen men hittar inte ett svenskt ord som skulle ha beskrivit situationen på samma sätt som det finska ordet *paha*.

I samma taltur diskuterar ridläraren med eleven om att eleven har en stor häst som kräver mycket utrymme samt ger eleven beröm för hur hon har ridit hästen under lektionen.

- (55) R1T101: ”Vi får ta och göra en sån grej att ni flyttar er allihopa på den där yttre sidan..nej det där *didn't make any sense*. Alltså ni får flytta på fyrkantiga spåret så att ni har kornen innanför och för att hålla avstånden får ni antingen snabba på med hästen eller så får ni sakta ner med hästen beroende lite på, vi har fyra hästar och fyra sidor så idealet skulle vara att vi har en häst på varsin sida.”

I exempel 55 ger ridlärare en kollektiv taltur där hon ska ge eleverna instruktioner men ridläraren anser att hennes instruktioner är otydliga och då gör hon en kodväxling till engelska. Den här kodväxlingen är intrasentiell kodväxling eftersom kodväxlingen sker inom en mening (Berglund 2009: 96).

- (56) R1T116: ”Bra. Tänk Anna eikun Sandra att du slappnar av lite i innerhanden och så tittar du uppåt och ytterskänkel lite längre bakåt.”

I exempel 56 sker det också en intrasentiell kodväxling när ridläraren ska ge en elev en individuell taltur men säger i misstag fel namn på eleven. Då rättar ridläraren sig själv genom att använda finska ordet *eikun*.

- (57) R1T146: ”Ja vaihdetaan silleen, että se laukkavoltti esim Lipsin, Eksun ja Donnan kanssa tulee tästä B kirjaimesta. Med Eksu, Donna och Lipsi så får ni ta, alota vaan, så får ni ta och göra en galoppvolt här vid B bokstaven.”

I exempel 57 ger ridläraren en kollektiv tvåspråkig taltur till en del av gruppen. Under den här talturen kodväxlar ridläraren medvetet till finska mitt i sin taltur på svenska för att bekräfta för en elev som hon talar finska med att hon kan påbörja uppgiften även om ridläraren fortfarande ger instruktioner på svenska.

De kodväxlingar som sker under de här två ridlektionerna beror inte på att ridlärarna skulle ha brister i något av språken. I de talturer där det ingår en kodväxling till ett annat språk mitt i en mening finns det ingen paus i talturen utan kodväxlingen ingår i talet som är vanligt när tvåspråkiga personer kodväxlar (Musk & Wedin 2010: 128). För båda

ridlärarna har det förekommit kodväxlingar inom talturen till det andra språket som de behärskar bra vilket enligt Håkansson (2003: 125) är vanligt. Då är även kodväxlingen en naturlig del i talturen.

4.7 Sammanfattning

I det här kapitlet har jag presenterat resultaten i min avhandling. Jag har i tabellform presenterat hur många talturer båda ridlärarna använder under sina ridlektioner. Ridlärare 1 använde under sin lektion 168 talturer och svenska dominerade under lektionen. Ridlärare 2 använde under sin ridlektion 186 talturer och under hennes ridlektion dominerade finska. Ridlärare 2 hade 18 fler talturer under sin lektion vilket kan bero på att det var fler elever på hennes lektion eller på sättet som hon undervisar på.

Båda ridlärarna använder ämnesspecifik terminologi under sina ridlektioner med några undantag. Undantagen kan bero på att ridlärarna vill förmedla information till eleverna som annars vore svår att beskriva för eleverna utan att använda sig av liknelser som eleverna känner igen. Ridlärarna förklarar inte den ämnesspecifika terminologin under ridlektionerna. Under ridlektionerna förekom det både hos ridlärare 1 och 2 att informationen som de gav kollektivt på svenska och finska inte motsvarade varandra. Det förekom även kollektiva talturer som ridlärarna inte återgav på båda språken. Även om det fanns skillnader i instruktionerna beroende på språket påverkade det inte eleverna ur ett pedagogiskt perspektiv.

Jag har även analyserat hur de två ridlärarna använder svenska och finska med eleverna samt hur de tilltalar eleverna under ridlektionerna. Det framkom att båda ridlärarna är konsekventa med att använda ett språk med en person vilket även enligt Baker (2006: 8) tvåspråkiga personer oftast gör.

Ridlärare 1 tilltalar sina elever genom att börja sin taltur med elevens namn eller genom att säga namnet på hästen som eleven rider. Ridlärare 2 tilltalar eleven genom att säga elevens namn eller så riktar hon sin taltur till en person och det framkommer genom

situationen vem talturen berör. Ridlärare 2 börjar ofta sin taltur även genom att ge beröm och först efter det avgränsar hon talturen genom att säga elevens namn ifall det är en individuell taltur. I materialet framkom det att båda ridlärarna är medvetna om hur de använder sin egen röst under ridlektionerna samt att de kan använda den till att hjälpa eleverna med hästarna eller väcka eleverna.

Under båda ridlektionerna sker det kodväxling. Det sker både medveten och omedveten kodväxling på ridlektionerna. Under båda ridlektionerna har ridlärarna ett asymmetriskt samtal med eleverna där de är i expertrollen och eleverna i lekmanrollen. Ridlärarna diskuterar inte med eleverna om vilka mål de har satt upp eller om de har satt upp mål med eleverna för hur de ska utveckla sin ridning.

5 SLUTDISKUSSION

Syftet med min avhandling var att ta reda på hur två olika ridlärare använder svenska och finska under en tvåspråkig ridlektion. Jag antog att ett av språken dominerar under ridlektionen eftersom i min kandidatavhandling (Koivula 2014) framkom det att ett av språken dominerade under ridlektionen. I min avhandling framkom det att ett av språken dominerade under båda ridlektionerna. Under ridlektion 1 dominerade svenska vilket kan bero på att två av eleverna på ridlektionen hade haft en längre paus och därför gav ridlärare 1 dem fler instruktioner. Under ridlektion 2 dominerade finska. Under ridlektion 2 framkom det inte att det skulle vara någon stor skillnad ifråga om elevernas kunskapsnivå inom ridning. Under ridlektion 2 var det fler elever som kommunicerade med ridläraren på finska vilket kan inverka på att ridlärare 2 valde att använda mer finska än svenska under ridlektionen. Jag antog att det språk som fler elever talar på ridlektionen dominerar vilket visade sig vara korrekt under ridlektion 2.

I min avhandling var jag intresserad av hur mycket ridlärarna använde ämnesspecifik terminologi under ridlektionerna. Som antagande hade jag att ridlärarna kommer att hålla sig till ämnesspecifik terminologi inom ridning. Antagandet stämde till en viss del. I min avhandling framkommer det att båda ridlärarna använder konsekvent ämnesspecifik terminologi med eleverna. Men det förekommer undantag när ridlärarna inte har använt den ämnesspecifika terminologin. Det här beror sannolikt på att genom ämnesspecifik terminologi har ridlärarna ansett att de inte kan förmedla till eleverna den rätta känslan. Enligt Lundesjö Kwart (2013: 58) använder sig ofta ridlärare av liknelser för att beskriva för eleverna vad de eftersträvar med sina instruktioner.

Jag var även intresserad av om ridlärarna hade samma betydelseinnehåll i sina instruktioner på båda språken. Ifall det förekom skillnader i betydelseinnehållet ville jag ta reda på om det påverkade eleverna ur ett pedagogiskt perspektiv. Jag antog att betydelseinnehållet i instruktionerna skulle vara detsamma oberoende språket. Det framkom i avhandlingen att båda ridlärarna gav kollektiva instruktioner som inte motsvarade varandra på båda språken. Även om det förekom skillnader i instruktionerna

utgående från språket framkommer det inte ur mitt material att eleverna beroende på språket skulle ha utfört uppgifterna på olika sätt. Utifrån mitt material kan jag konstatera att skillnaderna i instruktionerna beroende på språket inte påverkade eleverna negativt ur ett pedagogiskt perspektiv.

Under en ridlektion är ridlärarens röst hans viktigaste redskap. Ridläraren ger alla instruktioner och kommandon med hjälp av sin röst. (Zetterqvist Blokhuis 2004: 27) Eftersom rösten har en stor betydelse under en ridlektion ville jag med hjälp av min avhandling ta reda på hur ridlärarna använder sig av sin egen röst för att påverka eleverna och hästarna under sina ridlektioner. Mitt antagande var att ridlärarna kommer att höja sina röster när de vill väcka elevernas intresse. Det framkom att ridlärarna använder sina röster på ett lugnt och behagligt sätt. Under ridlektion 2 framkom det att ridlärare 2 höjde sin röst för att eleverna skulle vakna upp samt påbörja uppgiften som ridläraren gett dem. Ridlärare 1 använde sin röst för att hjälpa en elev under ridlektion 1 att sakta av sin häst men höjde inte rösten för att få elevernas uppmärksamhet. Ridlärare 1 tilltalade eleverna med hästnamn samt hästarna under ridlektionen medan ridlärare 2 inte tilltalade hästarna under sin ridlektion.

De två ridlärarna som jag har analyserat i min avhandling behärskar båda språken flytande. Ridlärarna har en tydlig struktur under sina ridlektioner vilket visar att de är väl förberedda för sina lektioner. Ridlärarna är insatta i ridning samt ger eleverna instruktioner som de har lätt att följa. Lundesjö Kwart (2013: 67) konstaterar att ridundervisningen ska vara mångsidig och ge eleverna rum att analysera sitt eget lärande. Jag anser att båda ridlärarna ger eleverna möjligheter till att analysera sitt eget lärande eftersom de i slutet av lektionerna diskuterar lektionens gång med alla elever.

Det som jag ansåg var en utmaning i min avhandling var att ämnet inte är mycket studerat vilket gör att det krävdes mycket arbete kring att hitta teori som jag kunde använda för att analysera materialet som jag har. Jag valde i mitt material att ha en bok *Ridhandboken 1* med hjälp av vilken jag kategoriserar om ridlärarna använder ämnesspecifik terminologi. Man kunde eventuellt ha använt sig av fler böcker för att få en vidare inblick i ridterminologin eftersom en bok omöjligtvis kan innehålla all terminologi som används

inom ridning. För min avhandling fungerade materialet som jag hade valt bra men jag kunde ha filmat ridlärarna för att få en tydligare insyn till hur de använder sitt kroppsspråk när de ger instruktioner till eleverna. Det skulle även ha varit intressant att se om ridlärarna hela tiden stod på ett och samma ställe eller ifall ridlärarna bytte plats under ridlektionen för att få bättre kontakt med eleverna.

Resultaten från min avhandling kan inte generaliseras eftersom det endast är två ridlärare som deltagit i undersökningen. Min avhandling kan ge en insikt i hur tvåspråkiga ridlärare använder två språk under sina ridlektioner och hur det fungerar. Min avhandling kan fungera som stöd för vidare undersökning av hur ridlärare i Finland använder sig av de båda inhemska språken i sin undervisning. Vidare kan man även undersöka hur instruktionerna skiljer sig hos olika ridlärare. Det kunde vara intressant att intervjua ridlärarna för att få en insikt i hur de planerar sina lektioner samt vad de anser att är viktigt för att eleverna ska utvecklas i ridningen. För att vidareutveckla undersökningen om ridlärarens arbete kunde det ytterligare vara intressant att även ta med elevtal i undersökningen samt intervjua eleverna för att få inblick i hur de anser att två språk under en lektion samspelar.

LITTERATUR

- Andersen, Heine (1994). *Vetenskapsteori och metodlära. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Baker, Colin (2006). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. 4.upplaga. USA: Multilingual Matters Ltd.
- Berglund, Raija (2008). *Ett barns interaktion på två språk. En studie i språkval och kodväxling*. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Ekblom Örjan, Engström Lars-Magnus, Hinic Hansi, Johnson Urban, Ohlson Liselotte, Redelius Karin & Lars Rydberg 2007. *Idrottsledare för barn och ungdom*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.
- Garne, Birgitta (1992). Låt oss tala om saken. I: Siv Strömquist (red.). *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur.107—126.
- Garne, Birgitta & Siv Strömquist (1992). Typiskt talspråk. I: Siv Strömquist (red.). *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur.195--206.
- Grosjean, François (2001). *Life with two languages. An Introduction to Bilingualism*. 11:e upplaga. USA: Harvard University press.
- Hansén, Sven- Erik & Forsman Liselott. (2011) *Allmändidaktik. – vetenskap för lärare*. Lund: Studentlitteratur.
- Hevostalouden perustutkinto (2016). [citerat:20.4.2016] Tillgänglig: <http://www.ysao.fi/loader.aspx?id=2978fb3c-c6e1-4105-b206-cc01b57b9b81>
- Huss, Leena Marjatta (1991). *Simultan tvåspråkighet i svensk-finsk kontext*. Uppsala: Textgruppen i Uppsala.
- Håkansson, Gisela (2003). *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- If (2016).*Tietoa Ifistä*. [citerat:20.4.2016]. Tillgänglig: <https://www.if.fi/web/fi/tietoafista/ajankohtaista/pages/ratsastusyksivaarallisi mmistaharrastuksista.aspx>
- Ingo, Rune (1991). *Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Koivula, Kitty (2014). *En ridlärares språkanvändning under en tvåspråkig ridlektion*. Kandidatavhandling i svenska språket. Vasa: Vasa Universitet.
- Linell, Per & Lennart Gustavsson (1987). *Initiativ och respons. Om dialogens, dynamik, dominans och koherens*. Linköping: Universitet i Linköping.

- Lundesjö Kvarn, Susanne (2013). *Ridlärarens pedagogiska praktik. En verksamhetsteoretisk studie*. Uppsala:
- Musk, Nigel & Åsa Wedin (2010). *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Odqvist, Caroline (2007). *Undervisning i ridning under adolescensen. Vad motiverar eleverna?*. Malmö: Malmö Högskola.
- Palojärvi, Anu & Åsa Palviainen, Märd- Miettinen Karita (2016). *På finska och på svenska. Tvåspråkig pedagogik i daghem och förskola*. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.
- Park, Hyeon- Sook (1996). *Två analysmodeller för kodväxling. En jämförande kritisk diskussion*. Uppsala: Uppsala Universitet.
- Patel, Runa & Bo Davidson (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Puskala, Jaana (2003). *Fackkommunikativ kompetens i synnerhet textuell. Finsk- och svenskspråkiga ekonomie studerande informerar på svenska om ett företagsförvärv*. Vasa: Acta Wasaensia.
- Ratsastus (2016). Ratsastus. [online]. [citerat: 28.3.2014]. Tillgänglig: <http://www.ratsastus.fi/tilastotietoa>
- Ratsastuksenopettajan ammattitutkintoon (2016). [citerat:20.4.2016] Tillgänglig: <http://www.harjunopk.fi/Koulutustarjonta/Aikuisten%20koulutus/Ratsastuksenopettaja?>
- Richards, Jack C. & Theodore S. Rodgers (2015). *Approaches and methods in language teaching*. Polen: Opolgraf.
- Språklag (2003). [Citerat 4.1.2014]. Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>
- SRL:n Jäsentalli (2016). [citerat:20.4.2016]. Tillgänglig: http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/44424_RK_kriteerit_2014_netto.pdf.
- Svenska ridsportförbundet (2009). *Ridhandboken1. Grundutbildning för ryttare och häst*. Polen: Pozkal.
- Svensson, Lennart (2014). *Introduktion till pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.
- Talvitie, Hanna (2012). *Ratsasta SRL:n jäsentallilla!*. 7. Upplaga. Helsingfors: Sporttipaino.

Vasa stad (2016). Befolkning och flyttningsrörelse. [online]. [citerat: 19.4.2014].
Tillgänglig: <https://www.vaasa.fi/sv/node/11391/>

Vasa stad (2014). Idrottsgrenar som kan utövas i våran stad. [online]. [citerat: 14.2.2014].
Tillgänglig:
http://www.vaasa.fi/Pa_svenska/Fritid/Idrott/Grenar__svenskpr_foreningar

Zetterqvist Blokhuis, Mari (2004). *Pedagogik för ridlärare*. Strömsholmsmetoden.
Västerås: Västerås tryckpartners AB.